

Minuta reuniunii
Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional 2014 - 2020
27 ianuarie 2021, București, videoconferință

Comitetul de Monitorizare al Programului Operațional Regional (CMPOR) s-a întrunit în data de 27 ianuarie 2021, în sistem on line, videoconferință.

Ședința a fost prezidată de doamna Luiza Radu, Director General, Direcția Generală Programul Operațional Regional, Șef al Autorității de Management pentru Programul Operațional Regional. Comisia Europeană (CE) a fost reprezentată de doamna Aida Liha-Matejick, Șefa Unității pentru România, domnul Nicola Aimi, șef adjunct al Unității pentru România, doamna Daciana Crâstiu, Manager de program, domnul Konstantinos Niafas, manager de program, doamna Iva Maric, manager de program, domnul Kocman Ctibor, manager de program, domnul Marco Migliari, manager de program, reprezentanți ai Direcției Generale pentru Politică Regională și Dezvoltare Urbană.

La ședință au participat membri, observatori și invitați permanenți ai Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional 2014-2020, conform listei de prezență atașate.

Doamna Luiza Radu, Director General, DGPOR a deschis ședința Comitetului de Monitorizare a POR 2014-2020 cu prezentarea modului de desfășurare a ședinței în sistem videoconferință, precum și a sistemului de vot prin intermediul funcției chat. A anunțat că sunt prezenți 20 de membri cu drept de vot prezenți din cei 24.

Doamna Aida Liha-Matejick, șefa unității pentru România din cadrul Direcției Generale Politică regională și urbană (DG Regio), din cadrul Comisiei Europene, a salutat reprezentanții AMPOR și pe ceilalți participanți la reuniune, mulțumind organizatorilor pentru asigurarea desfășurării în bune condiții a ședinței CMPOR, cât și pentru asigurarea serviciilor de traducere. A menționat că este important să se vorbească despre ce s-a realizat până acum în implementarea POR 2014-2020, dar și despre ce lecții putem învăța și cum putem pune în aplicare experiența acumulată în viitoarea perioadă de programare, în cadrul negocierilor ce se vor derula în curând. Doamna Liha-Matejick a invitat toți participanții să contribuie la discuțiile din cadrul reuniunii, astfel încât să poată fi introduse aspectele discutate în viitorul cadru de programare.

La nivelul DG Regio se cunoaște că Programul Operațional Regional 2014-2020 este unul dintre cele mai mari din România, cu o alocare de 8,3 miliarde euro, având un potențial semnificativ de a sprijini IMM-urile, transferul tehnologic, regenerarea urbană, drumurile județene, precum și infrastructura de educație, sănătate și socială.

De asemenea, reprezentanța DG Regio a mulțumit AMPOR pentru ca, în ciuda provocărilor actuale, au fost depuse toate eforturile pentru a depăși pandemia curentă de Covid-19. Doamna Liha-Matejick a evidențiat nivelul general al contractării la sfârșitul lunii decembrie 2020, respectiv 128%, dar și nivelul implementării, ceea ce oferă asigurări privind atingerea rezultatelor stabilite la nivelul POR, atât timp cât implementarea proiectelor continuă.

Doamna Aida Liha Matejcek a precizat că își dorește ca discuția de astăzi să fie una concretă și cât mai aplicată posibil, menționând că a observat eforturile depuse de AMPOR, ADR-uri, dar și de toți beneficiarii în vederea evitării riscului major de dezangajare la finalul anului 2020. Totodată, doamna Liha Matejcek spune că este încrezătoare că la fel se va proceda și în anul 2021, dar dorește să afle măsurile concrete ce vor fi luate pentru a evita riscul dezangajării în anul 2021. Referitor la rata de contractare, a observat că este foarte mare, cu unele axe prioritare supracontractate, cum sunt: dezvoltarea urbană, patrimoniu cultural, drumuri județene, educație. Cu toate acestea, ar fi o întrebare cu privire la disponibilitatea fondurilor pentru sumele supracontractate și este foarte important să înțelegem care este abordarea și care sunt măsurile ce vor fi luate pentru a gestiona riscul aferent disponibilității acestor fonduri.

Cât despre progresul implementării, CE a observat că sunt unele axe prioritare care merg foarte bine, cum ar fi axa prioritară 2 IMM, axa prioritară 5 patrimoniu cultural, axa prioritară 8 sănătate, dar cu toate acestea, față de reuniunea CMPOR din 2019, în continuare există câteva axe prioritare neperformante, cum ar fi cele pentru transferul tehnologic, CLLD, dar și ITI Delta Dunării (ITI DD). În ceea ce privește mecanismul ITI DD, reamintește că ne confruntăm cu întrebări continue din partea jurnaliștilor privind această zonă și dorește să identificăm soluțiile pentru o implementare eficientă.

Pe lângă prezentarea ce urmează a fi realizată, reiterează că este mai importantă discuția și input-ul primit din partea participanților, privind implementarea curentă, dar și cu referire la măsuri ce pot fi luate pentru reducerea birocrăției și simplificare.

Totodată, doamna Liha Matejcek a precizat că se bucură să vadă prima generație de proiecte finalizate, în principal IMM-uri, eficiență energetică, mobilitate urbană, patrimoniu cultural, dorind să discute despre cum poate fi îmbunătățită implementarea curentă a proiectelor, dar și despre perioada următoare de programare.

Doamna Luiza Radu a propus să răspundă aspectelor menționate de Șeful Unității pentru România, pe parcursul desfășurării reuniunii.

2. Aprobarea minutei reuniunii CMPOR 2014 - 2020 din 15 octombrie 2019

Doamna Luiza Radu, Director General POR, a supus la vot aprobarea minutei ședinței CMPOR 2014-2020 din 15 octombrie 2019, minută care a fost aprobată cu 20 voturi pentru.

3. Stadiul implementării POR 2014 - 2020 pe axe prioritare și tipuri de instrumente teritoriale din cadrul POR (ITI Delta Dunării, SUERD)

Doamna Luiza Radu a prezentat stadiul implementării programului, evidențiind evoluția fiecărei axe prioritare din cadrul programului și problemele întâmpinate. A prezentat o situație comparativă septembrie 2019 - decembrie 2020, evidențiind proiectele depuse, contractate și cheltuielile certificate, precum și stadiul implementării contractelor de achiziție.

A menționat că AM POR a luat o serie de măsuri pentru simplificarea procedurilor, cu scopul de a le acorda posibilitatea beneficiarilor să continue implementarea proiectelor chiar și în

condițiile pandemiei de Covid-19. Au fost transmise către beneficiari mai multe instrucțiuni privind posibilitatea evaluării cererilor de finanțare și implementării contractelor de finanțare în funcție de problemele întâmpinate, existând îndrumări clare pentru a urma toți pașii. La sfârșitul anului 2020 s-a putut confirma atingerea și chiar depășirea țintei de absorbție pentru anul 2020, există proiecte finalizate în cadrul multor axe prioritare, în condițiile în care implementarea efectivă programului a început în anul 2017.

Axa prioritară 1 - Promovarea transferului tehnologic. Această axă a beneficiat de sprijin permanent din partea CE, JRC și BM pentru a identifica acele tipuri de proiecte care pot fi implementate în cadrul axei.

În prezent sunt mai multe apeluri deschise. Unul dintre ele vizează unitățile de transfer tehnologic, apelul fiind relansat, iar rata de răspuns este ridicată. Proiectele sunt în proces de evaluare și contractare, urmând ca în perioada următoare să existe și cheltuieli declarate CE pe acest apel de proiecte. Tot în cadrul acestei axe prioritare se implementează investiții dedicate parcurilor științifice și tehnologice, apelul fiind relansat. Proiectele depuse sunt în evaluare și contractare, urmând ca la momentul finalizării depunerii proiectelor să putem avea o imagine clară asupra regiunilor care vor finanța aceste tipuri de intervenții. Un alt tip de investiție finanțat în cadrul axei prioritare 1 este reprezentat de proiectele depuse în parteneriat de IMM-uri și entități de transfer tehnologic. Apelul este deschis și a fost relansat cu măsuri de îmbunătățire, simplificare și sprijin față de apelul anterior.

Alte tipuri de investiții finanțate în cadrul acestei axe prioritare sunt cele identificate ca urmare a sprijinului acordat de JRC împreună cu CE pentru identificarea unor proiecte care să sprijine parteneriatele dintre mediul de afaceri, cercetare, administrație publică, inclusiv mediul ONG. Aceste proiecte sunt predefinite la nivelul regiunilor. Inițiativa *Lagging Behind Regions* a fost inițial deschis doar pentru NE și NV, iar în urma elaborării proceselor de descoperire antreprenorială s-au identificat proiecte și la nivelul celorlalte regiuni de dezvoltare, astfel încât la acest moment și Regiunea Sud Est beneficiază de finanțare pe acest apel de proiecte. Trebuie menționat că acest mecanism a fost introdus ulterior în cadrul POR 2014 - 2020. Apelul a fost lansat în 2019 și include mai multe tipuri de finanțări: ajutor de stat, ajutor de cercetare, ajutor de minimis. Sunt proiecte mai complicate din punct de vedere al modului de elaborare și implementare, dar ca noutate în domeniul transferului tehnologic și având în vedere inclusiv răspunsul din partea beneficiarului, va putea fi dat ca exemplu în următoarea perioadă de programare.

Totodată, împreună cu BM se implementează proiecte pilot la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare, *Proof of concept* și pentru 2 regiuni de dezvoltare, *Research Valorization Programme (NE,NV)*. Apelurile vor fi lansate la începutul anului 2021 și evaluarea proiectelor va fi realizată cu sprijinul experților JRC.

Doamna Iva Maric, reprezentant DG Regio îi mulțumește doamnei Luiza Radu pentru prezentarea privind axa prioritară 1 și menționează că, deși în ultimul an au fost mai multe acțiuni în cadrul acestei axe prioritare, cu părere de rău concluzionează că progresul implementării acestei axe prioritare nu este atât de înaintat pe cât spera, fiind o axă neperformantă și deși au fost făcute progrese privind contractarea, nu exista cheltuieli

certIFICATE de CE. A solicitat informații privind pașii considerați necesari pentru a asigura acoperirea alocării până la finalul perioadei de implementare (2023), ținând cont de faptul că suntem în 2021 și nu există asigurări complete că alocarea acestei axe va fi acoperită și împărțită între unele secțiuni ale axei. S-a spus că a fost o lansare recentă a apelului 1.1.a și 1.1.b, dar din prezentare rezultă ca nivelul proiectelor depuse nu acoperă alocarea și sunt multe proiecte care au fost respinse, astfel încât următoarea întrebare este dacă se are în vedere realocarea unor sume de la aceste apeluri către alte elemente.

De asemenea, doamna Iva Maric estimează că proiectele depuse în cadrul celui de-al treilea apel lansat pentru 1.1.c va acoperi alocarea și întreabă care sunt planurile pentru a recupera întârzierile. Acest lucru este important pentru a vedea nu doar cum vor fi cheltuiți banii, având în vedere că în următoarea perioadă de programare, alocarea pentru aceste tipuri de proiect va fi mult mai mare și în mod evident își dorește a vedea care sunt aspectele care trebuie evitate în următoarea perioadă.

Doamna Luiza Radu a precizat că axa prioritară 1 a reprezentat o axă prin care s-a crescut capacitatea administrativă la nivelul beneficiarilor pentru tipurile de intervenții specifice implementate. Este în continuare o provocare, mai ales pe partea de implementare, dar AMPOR a făcut corecțiile necesare tocmai pentru a identifica posibilitățile de implementare și finanțare a beneficiarilor pentru acest tip de activități, diferite față de activități standard pentru tipurile de proiecte derulate de România în exercițiul financiar anterior. La nivelul AMPOR suntem conștienți de faptul că activitatea trebuie să continue în ciuda răspunsurilor nu neapărat pozitive din partea beneficiarilor, mecanismele formate în această perioadă trebuie să continue, fiind baza perioadei de programare 2021 – 2027 pentru acest tip de proiecte și de aceea se oferă sprijin permanent acestei activități privind specializarea inteligentă. Alocarea axei prioritare 1 a fost diminuată ținând cont de capacitatea beneficiarilor de a gestiona aceste proiecte și de a le putea implementa cu succes. Dacă va fi cazul, se mai pot face modificări ale alocărilor financiare, cu mențiunea că modificările pot exista la nivelul întregului program operațional și nu doar la nivelul acestei axe.

Doamna Iva Maric, reprezentant DG Regio menționează că întrebările adresate au vizat în special apelurile pentru 1.1. A și 1.1. B și dorește să afle dacă suma alocată acestor apeluri va fi cheltuită în cadrul acestora, venind cu sugestia de a se avea în vedere transferarea banilor de la o prioritate de investiție la alta pentru a ne asigura că sumele alocate sunt cheltuite pentru transfer tehnologic, având în vedere că deja a fost diminuată alocarea acestei axe și nu se dorește să fie diminuată în continuare. Totodată, precizează că dacă este nevoie să fie făcute unele acțiuni specifice, atunci recomandă ca acestea să fie făcute cât mai repede, având în vedere că suntem în anul 2021, iar perioada de implementare este până cel târziu în decembrie 2023.

Doamna Radu menționează că această modificare financiară va fi făcută în funcție de parcursul implementării proiectelor contractate și a sumelor rămase disponibile.

Domnul Prof. Univ. Ing. Nicolae Olariu, reprezentant al mediului de afaceri Regiunea Sud Muntenia, este de părere că nu trebuie să ne gândim la modificarea alocărilor, iar în situația în care există riscul unor nerealizări pe parcuri tehnologice sau transfer tehnologic, proiectele

de tip proof of concept pot fi o soluție, ținând cont de apetitul ridicat pentru acest tip de proiecte.

Doamna Luiza Radu amintește că apelul de proiecte proof of concept va fi lansat în perioada următoare cu sprijinul experților evaluatori JRC, dar abordarea este de a susține implementarea proiectelor din cadrul axei 1 tocmai din perspectiva relevanței și importanței axei pe care o va avea pentru viitoarea perioadă de programare.

Axa prioritară 2. **Doamna Luiza Radu**, Șef AM POR a menționat că sunt semnate 3676 contracte de finanțare, din care 1.482 contracte de finanțare finalizate în cadrul acestei priorități de investiție, aparțin microîntreprinderilor, 387 proiectele finalizate sunt la nivelul IMM-urilor și 177 de contracte sunt reziliate.

Pentru prioritatea de intervenție 2.1.A - Microîntreprinderi apelul a fost relansat pentru că în prima etapă nu a fost acoperită întreaga alocare. Alocarea financiară pentru axa 2 a fost suplimentată de mai multe ori. Inițial au fost 700 mil.euro, acum alocarea este de 1,2 miliarde euro, AM venind în întâmpinarea apetitului ridicat identificat la nivelul beneficiarilor.

Pentru prioritatea de intervenție 2.1. B - Incubatoare de afaceri a început să fie generate cheltuieli de proiectele implementate în regiunile NE, SE, NV.

Pentru 2.2 IMM-uri și Instrumente financiare sunt evidențiate în special la nivelul regiunilor de dezvoltare, atât proiectele depuse cât și cele contractate, precum și valorile certificate pentru fiecare regiune. Au existat mai multe apeluri de proiecte, au fost făcute mai multe suplimentări de-a lungul timpului și prin urmare au fost mai multe relansări. Interesul manifestat pentru această axă este foarte mare, fiind una dintre cele mai solicitate axe, iar pentru apelurile din anul 2020, răspunsul din partea mediului de afaceri a fost mai mult decât supralicitat, dovadă fiind numărul mare de proiecte depuse. Este o axă care funcționează foarte bine, având în vedere că există și o flexibilizare a modului de aplicare a legislației în domeniul achizițiilor publice.

Doamna Daciana Crâstiu, reprezentant DG Regio menționează că se bucură că această axă este una performantă în cadrul programului și ar dori să afle impactul Covid-19 asupra beneficiarilor, dacă au fost contracte reziliate și de asemenea, care sunt potențiale lecții învățate din contractele finalizate pentru IMM-uri. Totodată, ar aprecia dacă la următoarea reuniune CMPOR sau poate chiar în cadrul acestei discuții ar putea fi prezentate câteva exemple de proiecte finalizate astfel încât să înțeleagă care sunt domeniile alese de beneficiari și pentru a putea înțelege calitatea proiectelor. Ultima întrebare adresată este aceea dacă Autoritatea de Management are concluziile preliminare ale evaluării contractelor finalizate.

Doamna Luiza Radu precizează că provocările generate de pandemia de COVID-19 sunt legate de o încetinire a ritmului de implementare a proiectelor, ținând cont că piețele au fost închise, echipamentele nu au mai putut fi furnizate, au existat unele măsuri care trebuie implementate pentru activitatea lucrativă și atunci a fost nevoie ca mediul de afaceri și beneficiarii POR pentru axa 2, să poată să-și adapteze activitatea la aceste noi condiții. AMPOR

a venit în întâmpinarea beneficiarilor cu prelungirea perioadei de implementare. Ca și exemple de proiecte pe adresa web www.inforegio.ro sunt postate fotografiile de la proiecte finalizate. Pentru următoarea perioadă se lucrează intens la o campanie de promovare a obiectivelor finalizate. Dorim ca următorul CMPOR să se desfășoare cu participare fizică și nu on-line și , putând prezenta astfel și imagini de la proiecte.

În cadrul acestei reuniuni există un subiect pe agenda privind studiile de evaluare care se vor realiza în perioada următoare în funcție de gradul de implementare al axelor prioritare . Axa 2 va face parte din pachetul de evaluări care se va realiza la nivelul POR și spre sfârșitul anului vom avea primele concluzii asupra impactului proiectelor finalizate la nivelul acestei axe.

Domnul Luigi Luican, Președinte AMCOR își exprimă îngrijorarea pentru că a fost lansat și au fost depuse proiecte în cadrul apelurilor 2 și 3 pe această axă, depunerea fiind una foarte consistentă, pe unele axe înregistrându-se depășiri de peste 1000% raportat la bugetul alocat. Din evaluările făcute se constată că sunt proiecte de foarte bună calitate, multe depășind 80 puncte. Întrebarea este ce se va face cu aceste proiecte care sunt deja evaluate, având în vedere că bugetul este infim raportat la solicitarea venită din piață și propune utilizarea fondurilor din exercițiul viitor pentru a putea contracta toate proiectele de calitate , iar în cazul în care nu vom avea resurse financiare necesare din acest exercițiu.

Doamna Luiza Radu a recunoscut interesul manifestat de mediul de afaceri pentru acest domeniu, de aceea precizează că alocarea financiară a axei 2 a fost suplimentată permanent. Se încearcă identificarea unei modalități de a finanța o mare parte a proiectelor. Aceste tipuri de proiecte nu se pot face pentru perioada următoare, nu pot fi începute într-o perioadă de programare și făcute pentru următoarea perioadă deoarece se supun regulilor de ajutor de stat. În aceste discuții trebuie implicați și reprezentanți ai CE pentru că POR-urile 2021-2027 sunt încă în negociere și în funcție de modul de finalizare va exista probabil și această discuție, inclusiv fondurile suplimentare acordate statelor membre prin PNRR pot fi luate în considerare. Nu se poate garanta finanțarea tuturor proiectelor, dar în funcție de negocieri ar exista posibilitatea ca o mare parte a proiectelor să își poată găsi o sursă de finanțare.

Domnul Ciprian MORCAN, a semnalat faptul că deși la nivel de țară primim mai multe fonduri europene, mediul de afaceri din păcate primește mai puține alocări la startul acestui program. Și complementar, roagă să se efectueze o analiză dacă PNRR poate fi o soluție de a finanța unele dintre proiecte, tocmai pentru că în această perioadă sunt negocieri și în această direcție.

Doamna Radu Luiza a precizat că PNRR-ul reprezintă o opțiune de finanțare a acestor proiecte și având în vedere că AMPOR a venit în sprijinul beneficiarului, se vor propune soluții de finanțare a acestor proiecte, inclusiv din mecanismele noi propuse.

Domnul Borboly Csaba, Președintele Consiliului Județean Harghita a menționat că a transmis o adresă referitoare la axa 2.1 B și solicită răspuns pentru că au rămas fonduri neutilizate.

Doamna Luiza Radu precizează că pentru fondurile neutilizate la nivelul axelor prioritare în urma relansării apelurilor de proiecte, după cum s-a procedat de fiecare dată, în funcție de

valoarea rămasă de contractat, există posibilitatea redeschiderii apelului de proiecte sau în funcție de solicitările de la nivelul regional, această rezervă poate fi mutată pe un alt domeniu unde există o cerere mai mare.

Axa prioritară 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon - finanțează investiții pentru eficiență energetică, iluminat public, mobilitate urbană pentru orașele care nu fac parte din mecanismul pentru dezvoltare urbană integrată. Sunt 904 contracte semnate, iar dintre acestea sunt finalizate 88 pentru clădiri rezidențiale și publice și 1 contract pentru iluminat public. 55% dintre proiecte au un contract de lucrări semnat. Pentru prioritatea de investiție 3.1 A Eficiență energetică clădiri rezidențiale încă sunt apeluri deschise pentru regiunile care nu și-au acoperit alocarea financiară unde există proiecte respinse inițial sau au fost pregătite ulterior lansării apelului și pot fi redepuse.

Pentru Regiunea BI apetitul este foarte mare, fiind proiecte pe lista de rezervă care ar putea fi finanțate. În cadrul apelului pentru sprijinirea clădirilor rezidențiale prin intermediul sistemelor fotovoltaice, unde unic beneficiar este Administrația Fondului pentru Mediu sunt 7 contracte și implementarea se încheie în 2022.

Pentru prioritatea de investiție 3.1 B. Eficiență energetică în clădiri publice - sunt depuse proiecte peste alocarea acestei axe în toate regiunile, înregistrându-se un apetit crescut al beneficiarilor. Încă sunt proiecte în evaluare sau care se contractează.

Prioritatea de investiție 3.1 C Eficiență energetică, iluminat public prezintă un interes crescut din partea beneficiarilor, există și o decizie de supracontractare pentru aceste proiecte depuse.

Pentru prioritatea de investiție 3.2 Măsura de mobilitate urbană - răspunsul este diferit la nivelul regiunilor, la nivelul regiunii BI înregistrându-se și pe această prioritate un interes crescut. Există o decizie de supracontractare pentru proiectele depuse.

Domnul Marco Migliari, reprezentant al Comisiei Europene precizează că pentru regiunea București Ilfov, există în prezentarea pentru axa prioritară 3, un nivel al certificării cheltuielilor semnificativ mai mare decât alocarea FEDR și roagă să se explice cum s-a ajuns la acele valori. În continuare menționează că, după cum a fost precizat, una dintre dificultățile întâmpinate în implementarea acestei axe prioritare este costul ridicat din partea beneficiarilor și întreabă dacă se aplică o rată diferită a ajutorului public în concordanța cu rezultatele finale în termeni de performanță energetică și dacă se are în vedere posibilitatea de a implica instituții financiare pentru a acoperi deficitul de finanțare. Acest lucru este important de clarificat nu doar pentru actuala alocare, dar în mod special pentru viitor. O altă problemă este dacă s-a stabilit deja sau se are în vedere stabilirea unui cadru de lucru care să poată adresa sărăcia energetică.

Doamna Luiza Radu precizează că certificarea cheltuielilor de către CE se realizează în funcție de rata de cofinanțare de la nivelul axei prioritare, care în funcție de categoria de regiune este de 85% sau 80%. Acest nivel de certificare trebuie corelat cu faptul că pentru proiectele care vizează eficiența energetică în clădiri rezidențiale, rata de finanțare din partea FEDR este de

50%, restul fiind de la bugetul de stat - 10%, iar 40% este contribuția eligibilă a beneficiarilor APL și asociația de proprietari. Acest mecanism de finanțare a fost elaborat fiindcă la nivel european s-a considerat că măsurile de eficiență energetică în clădirile rezidențiale produc venituri la nivelul beneficiarului - proprietarii de apartamente. Pentru ușurința implementării și pentru evitarea evaluărilor de tip funding gap la nivelul fiecărui bloc care trebuie să fie finanțat, s-a creat un mecanism general care să poată fi implementat, să acopere această solicitare conform regulamentelor europene. Indiferent de rata de cofinanțare stabilită la nivelul proiectelor, CE decontează la nivelul programului în funcție de rata de cofinanțare stabilită la nivelul fiecărei axe prioritare.

De exemplu la axa 9 CLLD conform regulamentului european, CE poate rambursa sau certifica 90% din valoarea cheltuielilor eligibile.

Pentru eficiența energetică au fost elaborate mai multe studii tocmai pentru a explora posibilitatea de a utiliza instrumente financiare. Până în prezent nu au fost identificate posibilități de utilizare a instrumentelor financiare având în vedere că în general peste 90% din populația României este proprietară a apartamentului respectiv. În condițiile în care instrumentele financiare presupun oferirea de credite, băncile solicită garanții. Acestea sunt de fapt apartamente în care locuiesc persoane care doresc să beneficieze de măsuri de eficiență energetică ceea ce determină o reticență crescută pentru un astfel de instrument. Un alt instrument explorat pentru eficiență energetică a fost implementarea contractelor de eficiență energetică de tip ESCO. S-a dezvoltat un proiect pilot cu spijin BERD și au fost selectate 2 autorități care au dorit să implementeze acest mecanism de tip ESCO. Din păcate, Comisia Europeană a venit târziu cu clarificări privind modul în care acest mecanism s-ar fi reflectat în datoria publică a statului membru. Totodată, la nivel național s-a încercat elaborarea unui contract de performanță energetică pentru clădirile publice. Grupul de lucru încă funcționează și demersurile continuă. Experiența altor state europene a evidențiat că acest tip de măsuri nu au relevanța sau efectul scontat inițial. Pentru perioada 2021-2027 este în curs de elaborare Strategia de Renovare pe termen lung unde sunt luate în considerare și aceste elemente. Energy Poverty nu a fost avut în vedere ca obiectiv prioritar în cadrul POR 2014-2020. A apărut mai târziu în negocierile și în discuțiile de la nivel european. Programul era aprobat, măsurile lansate și aceste modificări sunt greu de efectuat în condițiile în care ai contracte de finanțare în implementare. Dar pentru următoarea perioadă de implementare se au în vedere aceste măsuri de reducere a sărăciei energetice (energy poverty).

Domnul Marco Migliari întreabă dacă au fost finalizate procedurile de achiziții centralizate pentru achiziționarea de autobuze electrice, troleibuze și tramvaie în cadrul axei prioritare pentru mobilitatea urbană.

Doamna Luiza Radu a precizat că prin mecanismul de achiziție centralizată pentru mijloace de transport au fost contractate 18 proiecte: 3 proiecte pentru prioritatea de intervenție 3.2 Mobilitate urbană și 15 proiecte de achiziție mijloace de transport pentru orașele din cadrul axei 4, respectiv municipiile reședință de județ. Din cele 18 proiecte, 5 proiecte au procedura de achiziție finalizată, 1 proiect are achiziția parțial finalizată, 2 proiecte au contractele de furnizare în curs de semnare, 10 proiecte în curs de evaluare, 1 proiect este finalizat fiind 26 troleibuze livrate Municipiului Brașov.

Domnul Kocman Ctibor a înțeles că nu sunt probleme cu achizițiile și că acestea pot fi finalizate și reia ce a spus Domnul Marco Migliari că, pentru regiunea București Ilfov, la prioritatea de investiție privind eficiența energetică în clădirile rezidențiale, valoarea certificată fiind mai mare decât valoarea contractată și întreabă de unde provine această diferență.

Doamna Luiza Radu a subliniat că nu se plătește beneficiarului mai mult decât valoarea contractată, respectiv implementată. Rambursările se realizează în funcție de valorile contractelor de finanțare. Această diferență apare în momentul în care sunt declarate aceste cheltuieli la CE, întrucât se declară cheltuielile eligibile, respectiv FEDR și contribuția națională. Procentul de 85% de la nivelul axei se aplică cheltuielilor eligibile declarate. La nivelul contractelor de finanțare nu se plătește mai mult decât valoarea stabilită în contractul de finanțare. Trebuie luat în considerare că în implementarea unui contract de finanțare pot apărea reduceri procentuale determinate de procedura de achiziție publică, cheltuieli neeligibile care nu sunt plătite beneficiarului. Această evidență a cheltuielilor certificate este doar o evidență între relațiile financiare între UE și statul membru. Dar la nivelul contractului de finanțare nu se plătește mai mult decât valoarea stabilită în contract.

Domnul Nicolae Olariu menționează că programul cu sisteme fotovoltaice a creat efecte pozitive atât la nivelul instalatorilor cât și în pregătirea unor soluții viitoare de tranziție energetică pentru soluții energetice avansate. Sunt câteva elemente de îngrijorare, în primul rând la nivelul instalatorilor unde sunt probleme privind rambursarea cheltuielilor, pentru că instalatorul este cel care finanțează investiția și limitează și numărul de beneficiari în întârzierile care pot apărea. Consideră că trebuie gândit un sistem care să nu conducă la închiderea unor companii care abia au dezvoltat activitatea. O altă remarcă este legată de interesul major pentru acest program și de faptul că foarte mulți posibili beneficiari așteaptă relansarea programului. Ar fi util să fie mai repede.

Doamna Luiza Radu a menționat că pentru sistemele fotovoltaice la acest moment cheltuielile autorizate solicitate de beneficiari nu sunt foarte mari. Beneficiarul, respectiv Administrația Fondului de Mediu trebuie să depună la AM o cerere de rambursare a cheltuielilor. Din această perspectivă a fost notată problema și se va discuta dacă există probleme în asigurarea finanțărilor pentru că beneficiarul poate beneficia de prefinanțarea activităților implementate și pot fi ajutați în utilizarea acestui mecanism. Relansarea acestui apel de proiecte intră în atribuțiile Administrației Fondului pentru Mediu, pentru că sunt încă proiecte depuse, dar necontractate și în funcție de valoarea estimată pentru contractele de finanțare care vor fi semnate se va vedea dacă există posibilitatea relansării acestui apel de proiecte.

În cadrul axei prioritare 4 - Sprijinirea dezvoltării urbane durabile s-au semnat 398 contracte de finanțare, 5 sunt finalizate, 47% au proiect tehnic recepționat, 44% au contracte de lucrări/furnizare semnate. Întârzierile survin deoarece au fost necesare pregătiri suplimentare din partea beneficiarilor, în sensul de a elabora strategia integrată de dezvoltare urbană, planul de mobilitate urbană și a fost necesar timp pentru pregătirea documentației

premergătoare depunerii proiectelor. Apelul a fost prelungit de mai multe ori, fiind închis în martie 2019. Pentru această axă a fost aprobată supracontractarea.

Doamna Daciana Crâstiu, reprezentant DG Regio întreabă care este nivelul supracontractării pentru această axă prioritară și dacă există asigurări din partea bugetului de stat că va fi acoperită supracontractarea, precum și dacă există vreo proiecție privind finalizarea acestor proiecte până la finalul implementării programului.

Doamna Luiza Radu a menționat că nivelul de supracontractare este greu de cuantificat, va fi de peste 150%, fiind încă proiecte în proces de contractare. În ceea ce privește finalizarea acestor proiecte trebuie avut în vedere faptul că fiecare proiect are parcursul lui în implementare. La acest moment nu există suspiciuni rezonabile că proiectele nu vor fi finalizate până la finalul 31.12.2023. Evaluarea stadiului de implementare al proiectelor se realizează în mod regulat la nivelul AMPOR. Supracontractarea este realizată în România conform legislației naționale, prin Ordonanța 40/ 2015, AM-urile fiind împuternicite să supracontracteze alocarea la nivel de axă prioritară în limita unor marje în funcție de tipurile de finanțări.

Pentru axa prioritară 5 - Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural - sunt 278 contracte semnate cu beneficiarii, din care 21 contracte finalizate, 8 proiecte în domeniul regenerării urbane.

Doamna Ivan Maric, reprezentant DG Regio apreciază că această axă este una dintre cele mai performante și implementarea a avansat mult față de reuniunea anterioară a CMPOR și întreabă dacă suntem siguri că există finanțare asigurată pentru toate proiectele pentru care au fost semnate contracte de finanțare, având în vedere valoarea semnificativă a supracontractării.

Doamna Luiza Radu a menționat că semnarea contractelor de finanțare cu beneficiarii este un angajament ferm, în baza căruia AM trebuie să deconteze cheltuieli care sunt solicitate la rambursare de către beneficiari. Pentru proiectele care vizează reabilitarea patrimoniului cultural, procedurile de achiziție s-au derulat mai repede pentru că pentru beneficiarii de tip ONG- se aplică proceduri simplificate și atunci nivelul de implementare este și mai crescut. Precizăm că axa 5 este una dintre primele axe lansate la nivelul programului, înainte de a fi funcțional sistemul informatic, primul apel a fost lansat în sistem clasic, pe hârtie, ceea ce a determinat nivelul crescut și este un avans în implementare la nivelul axei prioritare.

Doamna Daciana Crâstiu a observat că alocarea financiară SUERD nu este acoperită, iar nivelul certificării cheltuielilor este 0 și roagă să se explice acest aspect.

Doamna Luiza Radu a menționat că alocarea nu este acoperită în acest moment, nefiind cheltuieli declarate la Comisie pentru SUERD, însă există relansări de apeluri de proiecte

Doamna Daciana Crâstiu întreabă dacă întârzierile înregistrate pentru ITI Delta Dunării sunt din implementare sau din cauza lansării cu întârziere a apelului de proiecte, respectiv a procesului de evaluare contractare.

Doamna Luiza Radu a menționat că strategia pentru ITI Delta Dunării a fost aprobată la sfârșitul anului 2016, astfel încât apelurile pentru ITI au fost lansate mai târziu decât apelurile naționale. Apelurile SUERD au fost lansate mai târziu decât apelurile naționale pentru a nu crea o competiție neloială pentru cele 2 apeluri care ar funcționa în același timp. Astfel, pentru SUERD cheltuielile sunt generate mai târziu decât în apelurile naționale și fiind determinate și de perioada în care au fost lansate apelurile de proiecte.

Pentru axa prioritară 6 - Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională au fost semnate 129 contracte, 10 contracte sunt finalizate. 70% au contractele de lucrări semnate și sunt finalizați și recepționați 271 km de drum județean care corespund celor 10 contracte finalizate.

Doamna Aida Liha-Matejcek a întrebat care sunt planurile pentru a include în buget toate proiectele supracontractate în cadrul axei prioritare 6.

Doamna Luiza Radu a precizat că abordarea este aceeași ca și în cadrul celorlalte axe, supracontractarea este realizată conform legislației naționale, dar valoarea contractată nu este neapărat și valoarea care va fi plătită. Există situații în care la momentul verificării rambursării cheltuielilor, pot fi identificate cheltuielile neeligibile sau pot interveni aspectele de corecții financiare ceea ce determină la reducerea ratei de supracontractare. Încă din perioada anterioară de programare, supracontractarea a fost o măsură de bună practică. Este un mecanism național prin care oferă posibilitatea AM-ului să se asigure asupra faptului că țintele de absorbție vor fi atinse.

Domnul Kocman Ctibor a întrebat dacă vor fi proiecte făcute pentru cadrul financiar următor și dacă proiectele actuale îndeplinesc cerințele pentru perioada următoare de programare, având în vedere că s-a menționat în prezentare de rețeaua TEN-T, acestea fiind importante și luate în considerare pentru finanțare în perioada 2021-2027.

Doamna Luiza Radu a precizat că la acest moment nu este în discuție fazarea. Abia a fost începută implementarea proiectelor. Cheltuielile abia acum încep să fie generate și proiectele să fie implementate cu adevărat.

Doamna Luiza Radu a subliniat că decizia de fazare trebuie luată în funcție de stadiul implementării proiectului în anul 2023 când va fi o analiză detaliată a proiectelor care nu vor fi finalizate și asupra proiectelor care vor fi făcute. În acest moment nu există reguli clare de fazare, ci doar discuții asupra acestor aspecte. Înainte de fazare trebuie avută în vedere implementarea în actuala perioadă de programare, care este mai importantă. Sunt multe aspecte care trebuie analizate înainte de a decide fazarea unui proiect și atenționează că suntem în anul 2021, urmând 3 ani de implementare la nivelul POR. Procedurile de achiziție publice au fost mai îndelungate, cheltuielile se generează mai greu pentru proiectele de investiții, dar când începe implementarea se oferă siguranță că ele vor genera permanent cheltuieli la nivelul axelor prioritare și a programului.

Domnul Kocman Ctibor precizează că nu încurajează fazarea proiectelor, ci din contră, încurajează finalizarea proiectelor în actuala perioadă de programare.

Doamna Luiza Radu a subliniat că nivelul cheltuielilor realizate la proiectele implementate este bun, deoarece în baza datele deținute în prezent, în afara declarațiilor de cheltuieli transmise către CE, la nivelul axei 6 valoarea cheltuielilor plătite către beneficiari, dar care nu sunt transmise către CE pentru certificare, este de 491 mil. euro FEDR și contribuție națională. Motivul pentru care nu sunt transmise toate cheltuielile către CE este acela că există mai multe mecanisme de solicitare a rambursării cheltuielilor, iar cheltuielile certificate la CE reprezintă doar cheltuieli justificate de beneficiari. De exemplu, prin mecanismul cererilor de plată sau mecanismul cererilor de prefinanțare se poate acorda avans beneficiarilor pentru realizarea cheltuielilor pentru care ulterior aceștia trebuie să facă dovada realizării cheltuielilor respective prin lucrări executate, echipamente recepționate, servicii prestate și prin documente justificative, inclusiv facturi care urmează a fi decontate. AMPOR se gândește la implementarea proiectelor în actuala perioadă, iar pentru acele părți ale proiectelor care nu vor putea fi finalizate există opțiunea proiectelor nefinalizate la închiderea programului, nu neapărat fazate, fazarea fiind ultima opțiune luată în calcul.

Pentru axa prioritară 7 - Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului - sunt 49 contracte semnate din care 75% contracte în implementare cu proiect tehnic recepționat și 71% contracte de lucrări semnate. Nu sunt proiecte finalizate.

Doamna Daciana Crâstiu a întrebat de ce nu sunt cheltuieli certificate pentru zona ITI deși nivelul contractării depășește alocarea financiară.

Doamna Luiza Radu a menționat că pentru zona ITI DD proiectele au fost lansate mai târziu decât apelurile naționale, având în vedere că și Strategia pentru zona ITI Delta Dunării a fost aprobată în partea a doua a anului 2016. Există însă cheltuieli realizate la nivelul mecanismului ITI DD, cheltuielile solicitate la rambursare de către beneficiari, care în perioada următoare vor putea fi raportate ca și cheltuieli certificate.

Pentru axa prioritară 8 - Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale - sunt 342 contracte semnate din care 20 contracte finalizate, 57% în implementare cu proiect tehnic recepționat, 64% au contract de lucrări/contract de furnizare semnat.

Pentru prioritatea de intervenția 8.1 Infrastructura de sănătate : Ambulatorii și Centre comunitare integrate - apelul va fi prelungit până la începutul lunii aprilie 2021 pentru a avea posibilitatea să depună beneficiarii identificați apriori.

Doamna Aida Liha Matejcek a întrebat care este motivul pentru care abia acum au fost făcute modificările în cadrul ghidului aferent PI 8.3 privind includerea ONG-urilor în cadrul beneficiarilor eligibili și dacă se au în vedere și alte modificări privind crearea unor condiții mai flexibile, ținând cont de faptul că nivelul contractării în cadrul acestei priorități de investiții este scăzut, iar apelul de proiecte din cadrul PI 8.3 a fost relansat, precum și de faptul că beneficiile aduse de implicarea ONG-urilor sunt foarte mari. De asemenea, întreabă care este stadiul proiectului privind spitalul din Tulcea și dacă au fost făcute cheltuieli și solicitate la rambursare.

Doamna Luiza Radu a menționat că apelurile pentru grupuri vulnerabile copii și persoane cu dizabilități au fost lansate în anul 2018 pentru că a fost nevoie de preidentificarea proiectelor care să fie sprijinite de măsuri de dezinstituționare. Lista de proiecte pentru grupul vulnerabil copii a fost elaborată de Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție în cadrul unui proiect cu sprijinul Băncii Mondiale. Întârzierea lansării apelului a fost generată de necesitatea preidentificării locațiilor. Dezinstituționalizarea este un proces complicat pentru că procesul care se desfășoară nu presupune restrângerea numărului de beneficiari într-un centru mare și mutarea în centre de capacitate mai mică. De fapt presupune o evaluare a fiecărui beneficiar din acele centre pentru a vedea măsura potrivită pentru o persoană. Din punct de vedere al flexibilizării condițiilor din ghidul solicitantului, ONG-urile au făcut parte și până acum din categoria beneficiarilor eligibili, dar doar ca parte a parteneriatului cu autoritățile responsabile de aceste măsuri la nivel național și de implementarea acestor proiecte. Prin flexibilizarea ghidului solicitantului, ONG-urile pot fi acum și lideri ai parteneriatului. În privința Spitalului din Tulcea, contractul de finanțare este semnat, beneficiarul deja a pregătit documentația pentru lansarea achiziției de lucrări și sunt hotărâți să implementeze proiectul în calendarul asumat.

Doamna Aida Liha Matejcek menționează că din 2018 și până în prezent s-a constatat un interes redus al instituțiilor publice din zona aferentă PI 8.3 și consideră că ar trebui să existe un registru al instituțiilor publice eligibile pentru această prioritate de investiție și a demersurilor realizate până acum, astfel încât această prioritate de intervenție să fie mai performantă, atât în ochii observatorilor, cât și în ochii beneficiarilor și ar dori să extindă această discuție cu colegii de la DG EMPL astfel încât să poată fi identificate soluțiile potrivite pentru îmbunătățirea PI 8.3.

Doamna Luiza Radu a precizat că activitatea de pregătire a proiectelor în domeniul dezinstituționalizării nu a început în momentul în care s-a decis lista de proiecte, ci încă de la momentul la care au fost inițiate discuțiile pentru finanțarea acestor activități. Ghidul solicitantului pentru persoane cu dizabilități și pentru copii a fost elaborat în colaborare cu autoritățile naționale responsabile de domeniu. S-a modificat și legislația națională aplicabilă pentru a încuraja beneficiarii să realizeze aceste măsuri de dezinstituționalizare. De asemenea, a propus ca la aceste discuții să participe și autoritățile naționale din domeniu pentru a furniza cât mai multe detalii.

Pentru zona ITI DD apelurile de proiecte au fost lansate ulterior apelurilor naționale, de unde rezultă și această întârziere față de zona standard de apeluri, iar numărul de beneficiari este limitat, Autoritățile Publice Locale fiind într-un fel obligate să genereze tipuri variate de proiecte într-o perioadă scurtă, pe mai multe domenii de finanțare. Avizele de mediu sunt evaluate mult mai strict din punct de vedere al impactului asupra mediului, toate procedurile de pregătire fiind astfel mai îndelungate. Zona ITI DD este o zonă particulară. AM a susținut beneficiarii din zonă pentru a promova proiecte, iar spitalul din zonă este unul dintre aceste proiecte.

Domnul Konstantinos Nifas a întrebat câte din cele 20 de proiecte finalizate sunt proiecte nefinalizate introduse în anul 2018, dacă pentru P.I 8.3 prognozele privind gradul de absorbție au fost făcute ținând cont doar de proiectele depuse sau și de cele care vor fi depuse prin

apelul în derulare. De asemenea, a întrebat dacă se ia în considerare prelungirea apelului de proiecte relansat pentru PI 8.3.

Doamna Luiza Radu amintește faptul că proiectele finalizate în cadrul POR sunt cele finalizate indiferent de categoria în care s-ar dori încadrate. Toate proiectele sunt implementate prin POR, verificate și implementate cu aceleași reguli și atunci nu este o diferențiere pe categorii de proiecte. În raportări nu există o categorizare, există proiect finalizate pentru UPU, ambulatorii și pentru persoane vârstnice. Referitor la apelul pentru copii, acesta este deja prelungit până la 1.04.2021 pentru a oferi posibilitatea beneficiarilor să depună proiectele. Suntem conștienți că procesul de dezinstituționalizare este important la nivel național și sperăm că vom putea genera proiecte în conformitate cu țintele asumate.

Axa prioritară 9 – Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunităților locale, Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate se implementează în parteneriat cu Programul Operațional Capital Uman și toate măsurile pregătitoare privind lansarea axei prioritare au fost elaborate în parteneriat. Au existat mai multe etape de implementare a acestui mecanism, prima etapă fiind reprezentată de realizarea de sprijin pregătitor pentru aceste comunități astfel încât să poată elabora strategiile pentru comunitățile defavorizate. Cea de a doua etapă a fost reprezentată de selecția strategiilor pentru comunitățile respective, în urma cărora au fost selectate orașele și bineînțeles strategiile care vor primi finanțare efectivă la nivelul proiectelor. Acest demers a fost unul de durată, selecția strategiilor a fost finalizată la finalul anului 2017 și în urma contestațiilor au mai fost admise strategii spre finanțare. Începând cu anul 2018 a urmat o perioadă de susținere și pregătire a activităților la nivelul grupurilor de acțiune locală care au trebuit să elaboreze proiectele respective, să lanseze la nivelul lor apelul de proiecte pentru selecția acestor proiecte, să identifice proiectele care ar putea fi trimise spre finanțare. Apelurile de proiecte sunt lansate din anul 2019, dar a fost necesară o perioadă de pregătire la nivelul GAL-urilor astfel încât ei să poată să își aprobe procedurile de lucru, să lanseze apelurile de proiecte, să evalueze ideile sau proiectele depuse la nivelul GAL-urilor, astfel încât aceste proiecte predefinite stabilite de comunitățile locale să fie finanțate prin intermediul celor două programe operaționale. De asemenea, în cursul anului 2020 au fost organizate video conferințe regionale pentru a veni în sprijinul beneficiarilor pe partea de implementare. Au fost aprobate ghiduri pentru implementarea strategiilor de acțiune locală. În acest moment se desfășoară apeluri de proiecte la nivelul GAL-urilor. În cadrul POR sunt depuse proiecte, a început evaluarea, există și proiecte contractate, astfel încât să fie implementate în timpul util proiectele pentru acest mecanism. Există o întârziere în implementarea acestui mecanism, însă acest tip de mecanism utilizat este unul nou la nivelul FEDR și FSE, este o translatare a mecanismului de tip LEADER implementat prin Programul Național de Dezvoltare Rurală și atunci comunitățile locale au avut nevoie de o perioadă mai mare de adaptare și de învățare a mecanismelor astfel încât cerințele europene să poată să fie respectate.

Domnul Konstantinos Niafas a apreciat că situația implementării este descrisă destul de corect, apelul de proiecte este deschis și în curs de desfășurare și proiectele se află în diferite

etape de evaluare, există însă și întârzieri în implementarea obiectivului specific, motivele fiind legate de înființarea întregului mecanism. A solicitat să se precizeze care este durata medie de implementare a unui proiect depus și dacă se poate face o evaluare a implementării acestor strategii, astfel încât să avem lecții învățate pentru următoarea perioadă financiară.

Doamna Luiza Radu a precizat că durata de implementare a proiectelor este stabilită de beneficiari, nu se poate aprecia acum o durată medie de implementare, însă durata maximă de implementare este 31 decembrie 2023. În ceea ce privește evaluarea acestei axe prioritare a menționat că este inclusă în Planul de evaluare al POR și pe măsura implementării vor apărea și rezultate parțiale, iar în perioada următoare vor fi evaluate toate axele prioritare.

Pentru axa prioritară 10 - Îmbunătățirea infrastructurii educaționale doamna Luiza Radu a făcut o scurtă prezentare a stadiului implementării : 521 de contracte de finanțare semnate cu beneficiarii, 4 contracte de finanțare sunt deja finalizate, 41% din contractele de finanțare au contract de lucrări semnate, 3.664 participanți la procesul educațional în unități de infrastructură educațională modernizate/reabilitate. S-a stabilit contractarea tuturor proiectelor depuse în cadrul axei prioritare 10, de aceea gradul de contractare pentru toate tipurile de infrastructuri educaționale este mai mare decât alocarea disponibilă. A subliniat că apelurile de proiecte au fost lansate după momentul definitivării de către Ministerul Educației a criteriilor de priorizare. Aceste criterii sunt avute în vedere la finanțarea activităților în conformitate cu Strategia Națională pentru Infrastructura Educațională. Proiectele depuse sunt în proces de contractare și au fost generate cheltuieli.

Domnul Konstantinos Nifas a remarcat că există un interes mare al beneficiarilor pentru astfel de proiecte pe această axă prioritară și, de asemenea, există o sumă destul de mare de supracontractare la nivelul axei și a dorit să știe dacă se ia în considerare pe viitor orice posibilă finanțare sau realocare suplimentară pentru a acoperi toate aceste proiecte și de asemenea, ce se prevede pentru proiectele care nu vor fi acoperite până la sfârșitul perioadei. Înțelege că sunt întârzieri mari, unele proiecte sunt în evaluare, însă altele nici măcar nu vor fi evaluate până la sfârșitul perioadei, ce se va întâmpla în acest caz?

Doamna Luiza Radu a precizat că realocarea atât în cadrul Programului Operațional Regional cât și între celelalte programe operaționale este o opțiune avută în vedere și este analizată permanent în funcție de situația implementării, iar dacă vor fi identificate oportunități de finanțare sau surse de finanțare suplimentare, vor fi accesate.

În ceea ce privește contractarea proiectelor și evaluarea, procesul de contractare și evaluare va continua pentru a oferi posibilitatea beneficiarilor să implementeze proiectele în această perioadă de programare. După cum se cunoaște, procesul de evaluare este delegat organismelor intermediare, iar Autoritatea de Management a oferit sprijin organismelor intermediare în procesul de selecție și evaluare a proiectelor și a furnizat echipe suplimentare de evaluatori în vederea creșterii ritmului de evaluare și de contractare a proiectelor. Cu toate că anul 2020 a fost un an cu multe provocări determinate de pandemia COVID-19, s-a finalizat contractarea a peste 1.200 de proiecte la nivelul POR. Ca atare, apreciază că sistemul de

implementare și de management al programului poate să finalizeze evaluarea și contractarea tuturor proiectelor depuse.

Doamna Luiza Radu a continuat cu prezentarea stadiului implementării **Axei prioritare 11** menționând că în cadrul proiectului major se finanțează înregistrarea cadastrală a 660 unități administrative din 40 de județe din 7 regiuni de dezvoltare. Activități realizate : au fost scanate aproximativ 4 milioane de cărți funciare până în prezent în cadrul proiectului, au fost lansate procedurile de achiziție publică pentru firmele care vor realiza înregistrarea cadastrală, sunt încheiate contracte de servicii de cadastrare pentru 130 de unități administrative. Unele proceduri sunt în etapă de evaluare, iar pentru unele loturi nu au fost depuse oferte. A mai menționat că procedurile pentru serviciile de cadastrare au fost realizate de mai multe ori. Au fost organizate întâlniri cu beneficiarul, s-au realizat instrucțiuni privind monitorizarea contractului de finanțare. De asemenea, există o corespondență cu Comisia Europeană pentru identificarea unor soluții de implementare a contractului de finanțare în condițiile în care s-a identificat necesitatea creșterii valorii alocate per hectar cadastral.

Domnul Nicola Aimi, Șef adjunct al Unității pentru România a precizat că acest proiect este un proiect cheie în cadrul programului. Referitor la solicitarea AMPOR de a modifica unele aspecte în proiect, s-a agreat deja că vor fi continuate activitățile complementare în favoarea celei mai importante și că nu se consideră a fi necesară modificarea proiectului major la acest moment, dar totodată s-a transmis că pentru una dintre activitățile complementare, mai precis activitatea de control de calitate a înregistrărilor sistematice, se recomandă reconsiderarea acesteia și discutarea acestor aspecte cu beneficiarul, aceasta fiind o activitate importantă pentru CE. În legătură cu modificarea proiectului major, CE a sfătuit AMPOR să aștepte până aproape de sfârșitul perioadei de implementare, deoarece acest proiect va fi fazat și timpul va reprezenta oportunitatea potrivită pentru a modifica scopul, indicarea fazei și a alocării financiare.

Doamna Luiza Radu a precizat că au fost inițiate discuții cu reprezentanții ANCPI, în baza răspunsului primit din partea Comisiei Europene pentru a realiza propunerea de modificare în acord cu îndrumările primite. În ceea ce privește aspectele de fazare, autoritatea de management a propus o reorganizare a activităților astfel încât să poată să fie implementate în actuala perioadă de programare. Dacă au fost identificate posibilități de fazare în următoarea perioadă de programare pentru celelalte programe operaționale, vor trebui discutate aceste aspecte și cu beneficiarul într-o întâlnire separată. Tocmai pentru că avem un prim răspuns din partea Comisiei, în principal ANCPI este de acord cu propunerea de realocare a fondurilor de la activitățile mai puțin importante către activitatea de înregistrare sistematică, urmând să se stabilească următoarele etape de modificare a contractului de finanțare.

Pentru axa prioritară 12 – Asistență Tehnică, **doamna Luiza Radu** a menționat că activitățile implementate în cadrul axei vizează în special sprijinirea dedicată structurilor implicate în sistemul de management și control al Programului Operațional Regional, respectiv

organismelor intermediare și autorității de management, activități de sprijinire a funcționării acestora precum și activități de publicitate, comunicare, informare dar și de evaluare a programelor operaționale.

Axa prioritară 13 - Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii a fost introdusă în Programul Operațional Regional în anul 2018, apelul de proiecte fiind deschis în martie 2018. Până în prezent sunt contractate 160 de proiecte depuse, 23% din contractele de finanțare semnate au contracte de lucrări, au fost de asemenea generate cheltuieli și s-a aprobat contractarea tuturor proiectelor depuse, proiecte foarte relevante pentru orașele mici și mijlocii.

Doamna Daciana Crâstiu a remarcat că valoarea proiectelor contractate depășește cu 400% alocarea și a întrebat dacă vor exista suficiente fonduri pentru a finanța toate proiectele contractate.

Doamna Luiza Radu a precizat că procesul de evaluare este în desfășurare, proiectele trebuie să îndeplinească punctajul minim și condițiile de eligibilitate, în plus există și proiecte respinse și nu se poate aprecia încă dacă toate proiectele depuse vor fi și contractate. Se estimează un procent de supracontractare de 300%. Legislația națională permite stabilirea unei marje de supracontractare suportată din bugetul de stat, iar în implementare, unele tipuri de cheltuieli intră în categoria de economii, corecții financiare, contracte care vor fi reziliate, cheltuieli neeligibile identificate în rambursarea cheltuielilor, chiar și economii în implementarea proiectelor. Sunt mai multe modalități de a gestiona valorile supracontractate la nivelul axelor prioritare ale POR.

Axa prioritară 14 – Crearea infrastructurii spitalelor regionale de urgență este axa prioritară prin intermediul căreia se finanțează cele trei spitale regionale, Iași, Cluj și Craiova. Aceste proiecte majore se vor implementa în două etape: în cadrul POR 2014-2020 se desfășoară prima etapă care are ca obiectiv realizarea caietelor de sarcini pentru achiziția de lucrări și ordinul de începere a lucrărilor de construcție. Construcția acestor spitale regionale se va realiza din finanțarea acordată în cadrul programelor operaționale aferente perioadei 2021-2027. La acest moment pentru toate cele trei contracte sunt în evaluare sau sunt deja atribuite serviciile pentru elaborarea proiectului tehnic și achiziția de specialiști verficatorii de proiecte.

La acest moment nu exista întârzieri care să pună sub semnul întrebării finalizarea primei etape conform contractelor de finanțare semnate, respectiv 31 decembrie 2023 și orice întârziere semnalată va fi discutată cu Ministerul Sănătății pentru a identifica măsurile de atingere a obiectivelor asumate pentru prima etapă.

Domnul Konstantinos Niafas a subliniat importanța conștientizării obiectivelor stabilite și a monitorizării achizițiilor de servicii, a contractului de lucrări pentru spitalele regionale, fiind evident că, cu cât se intră mai repede în faza operațională, se pot rambursa cheltuieli din alocarea disponibilă pentru această perioadă. Apoi a solicitat detalii privind stadiul discuțiilor

cu beneficiarii și detalii privind monitorizarea și modul de abordare a riscului eventualelor întârzieri suplimentare în achiziții și lucrări, fiind un proiect care este întârziat și destul de costisitor de finanțat chiar și în perioada următoare.

Doamna Luiza Radu a menționat că a fost luată în considerare posibilitatea apariției în implementare a unor probleme inclusiv în procedurile de achiziție publică care țin de perioada de pregătire, există o comunicare permanentă cu Ministerul Sănătății, cu echipa de implementare, Banca Europeană de Investiții acordă sprijin pentru menținerea calendarului initial, acest risc există, dar considerăm că prin determinarea echipei de implementare de la Ministerul Sănătății alături de sprijinul acordat și de Autoritatea de management precum și de implicarea experților BEI și Jaspers, se găsi soluții astfel încât la finalul acestei perioade să nu existe întârzieri majore față de ceea ce s-a previzionat. A fost un efort depus de toți actorii implicați pentru a vedea aceste proiecte în stadiul de contract de finanțare, efort care va fi în continuare realizat.

Pentru axa prioritară 15 - Doamna Luiza Radu a menționat că această axă implementează un instrument financiar, fiind realizată o prezentare separată.

Pentru că de-a lungul acestor discuții Comisia a solicitat informații privind **ITI Delta Dunării**, este detaliat în prezentare stadiul implementării axelor prioritare unde ITI Delta Dunării are alocări dedicate, precum și evidențierea proiectelor contractate și a valorilor autorizate pentru proiectele care au început să genereze cheltuieli. A existat această întârziere în lansarea apelurilor de proiecte determinată de aprobarea strategiei în partea a doua a anului 2016, dar și de specificul zonei. ITI Delta Dunării este un partener de discuții pentru orice modificare a programului operațional, a ghidurilor, astfel încât să corespundă necesităților, dar și solicitărilor venite din partea beneficiarilor din zona ITI Delta Dunării. Există un număr limitat de beneficiari care trebuie să pregătească proiectele în aceeași perioadă de timp pentru mai multe tipuri de finanțării și apreciem răspunsul pozitiv din partea acestora. De asemenea, specificul de arie protejată a ITI Delta Dunării a determinat întâlniri legate de aspectele de mediu care trebuie luate în considerare pentru pregătirea proiectelor, în zona aceasta mai pregnant decât în alte zone ale României.

Domnul Kocman Ctibor a făcut câteva remarci generale referitoare la Delta Dunării: înțelegem că oamenii din Delta Dunării au nevoi specifice, locații dedicate și capacitate dedicată, dar pe de altă parte putem vedea că implementarea este rămasă în urmă dacă o comparăm cu restul regiunii Sud-Est. Acum este foarte dificil să vedem valoarea adăugată, dar pentru următoarea perioadă de programare va fi foarte necesar să existe un plan strategic. Având în vedere că pentru următoarea perioadă de programare se planifică un alt ITI, Timișoara, Petroșani ar trebui să coopereze, de îndată ce Constanța și Tulcea încep să coopereze, pentru a evita întârzierile semnificative și a accelera ritmul implementării.

Doamna Luiza Radu a precizat că în ceea ce privește actuala perioadă de programare, AMPOR a sprijinit permanent și constant ITI Delta Dunării pentru a promova proiectele relevante pentru zona respectivă, dar și pentru a le implementa. În următoarea perioadă de programare AMPOR nu va avea o implicare atât de mare, fiind doar unitate de coordonare operațională pentru programele operaționale regionale. Cu siguranță se va putea oferi sprijinul,

cunoștințele și lecțiile învățate din actuala perioadă de programare, dar având în vedere că pentru această zonă teritorială vor acorda finanțare mai multe programe operaționale, această dezbatere ar trebuie să fie purtată inclusiv cu coordonatorul național în domeniu, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene pentru a avea o imagine de ansamblu asupra instrumentelor care vor fi implementate.

Domnul Kocman Ctibor a menționat că este necesară dezvoltarea unei structuri mai bune, o relație mai bună, care va fi mai eficientă și mai funcțională. Nu este vina autorității de management, dar lipsește ceva și am dori să evităm acest lucru în următoarea perioadă de programare. Întreabă dacă este actualizată strategia și dacă a fost evaluată, ce a fost realizat până acum, ce se dorește a se realiza în perioada următoare.

Doamna Luiza Radu a subliniat că AMPOR nu privește niciodată observațiile Comisiei Europene ca pe niște critici, mai mult, consideră că aceste aspecte ar putea să îmbunătățească activitatea. AMPOR răspunde în limita atribuțiilor sau a mandatului pe care îl are pe un anumit domeniu și de fiecare dată AMPOR a încercat să medieze relația dintre Comisia Europeană pe de o parte și beneficiar pe de altă parte, având în vedere că nu întotdeauna interesele converg. În ceea ce privește mecanismul ITI Delta Dunării, observațiile Comisiei au fost notate și vor fi transmise autorităților care pot lua o decizie în acest sens ținând cont de lecțiile învățate din perioada 2014-2020.

Doamna Aida Liha Matejcek a menționat că prezența reprezentanților CE în cadrul CMPOR are rolul de a monitoriza progresul și analiza ce lecții au fost învățate. Problema referitoare la Delta Dunării a fost ridicată de câteva ori în această dimineață, răspunsul primit fiind că în calitate de autoritate de management ați oferit tot sprijinul beneficiarilor proiectului și că aceștia au nevoi speciale. Este important că toate părțile implicate (CE, AM, beneficiarii finali) sunt pe aceeași linie, ceea ce este un beneficiu pentru beneficiarii finali din comunitatea Delta Dunării. A întrebat care este lecția învățată pentru viitor și pe care AM vrea să o transmită pentru acest proiect întrucât mai presus de ambiția de a crea mai multe proiecte legate de ITI, ceea ce este absolut fantastic, ar trebui să fie lecțiile învățate din această perioadă, deoarece în caz contrar vom avea un grad de absorbție și volum de proiecte finanțate foarte scăzute. Precizează de asemenea că regretă că membrii comitetului de monitorizare nu s-au implicat în această discuție și că nu a auzit niciun comentariu de la ei, pe nici o axă prioritară.

Doamna Luiza Radu a precizat că pentru mecanismele noi care sunt puse în implementare este obligatorie existența unei strategii, ITI Delta Dunării realizându-se în baza unei strategii. Atâta timp cât strategia respectivă nu este într-o formă aproape finalizată în momentul în care se va stabili mecanismul acesta, va determina o întârziere a proceselor ulterioare, respectiv lansarea apelurilor de proiecte, depunerea proiectelor și care se va repercuta și în procesul de implementare. Premisa de la care se pleacă este să existe această strategie, iar unitatea sau cel care va avea această funcție de coordonator pe zona respectivă să fie proactiv față de nevoile beneficiarilor. Acestea sunt lecțiile învățate, dincolo de faptul că din momentul în care un proiect se contractează va trebui oferit un sprijin permanent pentru procedurile de achiziții publice. Există inițiative la nivel național pentru îmbunătățirea legislației de achiziții publice și atunci toate problemele care au fost determinate de întârzieri din achiziții publice vor putea să fie cumva reduse în perioada 2021-2027, iar beneficiarii vor avea toate premisele

pentru implementarea cu succes a proiectelor. Experiența a demonstrat că un proiect contractat nu garantează că se și finalizează. Cele mai multe proiecte se finalizează, însă din păcate sunt proiecte care nu ajung și la finalul implementării.

Domnul Romeo Ilie, reprezentant AMCOR, referitor la comentariul dnei. Aida Liha Matejické privind faptul că nu a regăsit foarte multe opinii ale membrilor comitetului de monitorizare, a menționat că a urmărit cu foarte multă atenție tot ceea ce s-a prezentat și fiind un moment de bilanț, nu a intervenit pentru că nu erau de criticat lucrurile care sunt în bilanț, ci doar să se constate în ce situație ne aflăm. Din punct de vedere al contractării, constată că au fost încheiate foarte multe contracte și au fost absorbite foarte multe fonduri. Din punctul său de vedere adresează și Comisiei Europene rugămintea de a găsi o modalitate prin care banii absorbiți să poată fi măsurați cu efectele economice și sociale pe care le au și nu în ultimul rând prin contribuția la creșterea PIB-ului, pentru că banii se absorb, dar rezultatele nu sunt pe măsura banilor absorbiți. În al doilea rând, ținând cont de condițiile obiective ale pandemiei de COVID-19, solicită luarea în discuție a bonusurilor care se adaugă microîntreprinderilor sau întreprinderilor mici și mijlocii agreeate și negociate la nivel european pentru a favoriza și facilita accesul micilor întreprinderi la finanțare, întrucât contribuțiile lor proprii sunt din ce în ce mai reduse și din această cauză și participarea ar putea fi pusă sub semnul întrebării.

Doamna Luiza Radu a menționat că AMPOR realizează evaluări pentru evaluarea impactului finanțărilor acordate la nivel de axă prioritară. Pentru evaluări realizate la nivelul programului se folosește metoda contrafactuală care evidentiază ce s-ar fi întâmplat dacă nu existau fondurile europene și care a fost contribuția fondurilor europene la dezvoltarea societății sau la îndeplinirea obiectivelor axelor prioritare. Aceste evaluări sunt disponibile pentru perioada 2014-2021, pentru perioada de implementare până la sfârșitul anului 2018. Aceste măsuri sunt cuprinse în planul de evaluare și pe măsură ce evaluările vor fi realizate vor fi prezentate concluziile acestor rapoarte de evaluare în fața Comitetului de monitorizare Referitor la bonusurile pe care IMM-urile le primesc, a clarificat că aceste bonusuri nu sunt acordate de către statul membru, ci sunt acordate conform regulamentelor europene pe ajutor de stat. Abordarea este orizontală la nivelul statelor membre, singura modalitate în care reprezentanții Comisiei Europene ar putea să ne sprijine este ca aceste bonusuri să fie menținute pentru următoarea perioadă de programare sau chiar crescute. Acest sprijin care se acordă pentru mediul de afaceri este stabilit de DG Competition, au loc în acest moment discuții privind modificarea reglementărilor pe ajutor de stat aplicabile. Toate statele membre trebuie să fie de acord cu aceste modificări, se negociază la nivel european, apoi regulamentele aprobate trebuie implementate.

În continuare doamna Luiza Radu a prezentat un slide centralizat pentru strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării, o imagine generală a axelor prioritare care au alocare dedicată pentru SUERD. Apoi a prezentat situația cheltuielilor certificate la nivelul POR în anul 2020 pe axe prioritare, precum și o evidență a procentului, cât anume din cheltuielile certificate reprezintă contribuția fiecărei axe prioritare. La acest moment gradul de absorbție al programului este de 34,86 %. O altă situație cuprinde distribuția la nivel regional a cheltuielilor certificate pentru instrumentele financiare, ITI Delta Dunării și SUERD.

Până la finalul anului 2021 trebuie transmise Comisiei Europene declarații de cheltuieli în valoare de 950 milioane euro FEDR, ceea ce înseamnă 14% din valoarea alocată. La acest moment este în lucru la nivelul AM POR o primă declarație de cheltuieli în valoare de aproximativ 52 de milioane euro. Sunt dosare de plată și de rambursare depuse în sistem în valoare de 166 de milioane de euro, iar diferența de realizat până la finalul anului este de 731 de milioane de euro. Pentru aceasta vom accelera procesul de contractare și de rambursare a cheltuielilor, de lansare a apelurilor de proiecte pentru proiectele pilot implementate în parteneriat cu Banca Mondială - Proof of Concept și Research Valorisation, din cadrul axei prioritare 1 și la nevoie vom reorienta activitatea astfel încât să putem să implementăm activitățile care trebuie realizate.

4. Aprobarea modificării alocărilor financiare POR 2014-2020 pentru ITI Delta Dunării - axa prioritară 8, obiectivul specific 8.3 „Creșterea gradului de acoperire cu servicii sociale” de la grupul vulnerabil C. ”copii” către grupul vulnerabil B. ”persoane cu dizabilități”

Doamna Luiza Radu a menționat că modificarea alocărilor financiare are în vedere o solicitare ITI Delta Dunării ca urmare a monitorizării proiectelor depuse până în prezent și vizează transferul de la grupul vulnerabil copii către grupul vulnerabil persoane cu dizabilități. Pentru grupul vulnerabil copii apelul este închis și a rămas o sumă disponibilă de 1,9 milioane euro care se dorește a fi transferată către măsurile din grupul vulnerabil persoane cu dizabilități în vederea finanțării proiectelor deja pregătite. Aceasta modificare a alocării financiare va fi evidențiată la nivelul POR în următoarea modificare a programului care va cuprinde și alte modificări, deci nu va fi transmisă către Comisia Europeană această modificare punctuală.

Doamna Luiza Radu a supus la vot aprobarea modificării alocărilor financiare pentru ITI Delta Dunării - axa prioritară 8, prin transferul sumei disponibile de 1,9 milioane euro de la grupul vulnerabil copii către grupul vulnerabil persoane cu dizabilități.

S-au evidențiat pe ecran instituțiile care au drept de vot în cadrul Comitetului de Monitorizare și s-a votat prin chat. **Modificarea alocărilor financiare a fost aprobată cu 20 de voturi pentru, 0 abțineri, 0 voturi împotriva.**

5. Aprobarea criteriilor de eligibilitate, selecție, evaluare tehnică și financiară pentru Axa prioritară 1 - Promovarea transferului tehnologic, Obiectivul specific 1.2 – Lagging behind regions - apelul pilot dezvoltat cu sprijinul Băncii Mondiale - Research Valorization Programme

Doamna Luiza Radu a menționat că sunt supuse aprobării criteriile de eligibilitate și selecție tehnică și financiară aplicabile, având atașată și lista cu domeniile de specializare inteligentă pentru cele două regiuni care vor implementa proiecte pentru acest apel, respectiv Nord-Est și Nord-Vest. A fost dezvoltat cu Banca Mondială un proiect pilot prin care au fost identificate la nivelul unităților de învățământ superior, a universităților, echipe de cercetare care ar putea să depună proiecte pentru valorizarea programelor de cercetare. Tot acest demers se încheie cu finanțarea proiectelor identificate și care au primit sprijin permanent din partea Băncii

Mondiale. Este un apel pilot care va fi implementat la nivelul regiunilor NE și NV și în funcție de rezultatele obținute acest proiect pilot va putea fi implementat și la nivelul celorlalte regiuni de dezvoltare.

Domnul Nicolae Olariu a solicitat clarificări suplimentare întrucât apelul va fi un apel necompetitiv, proiectele sunt deja cunoscute și dar în regiunile respective mai sunt și filiale sau chiar și centre naționale de cercetare care ar avea capacitatea să participe la acest apel.

Doamna Luiza Radu a menționat că în momentul în care s-a stabilit acest tip de mecanism nu se cunoșteau beneficiarii. Pentru că este un apel pilot și nu a mai fost implementat în România un astfel de instrument au fost discuții preliminare cu mai mulți posibili furnizori de proiecte. În urma acestor discuții a existat o preselecție efectuată de Banca Mondială a echipelor care ar putea să depună proiecte. Ulterior, aceste echipe au beneficiat de sprijin din partea consultantilor Băncii Mondiale pentru rafinarea ideilor de proiect. Dacă sprijinul acordat va putea fi transferat și către alt tip de beneficiari se va constata ca urmare a lansării acestui apel de proiect. Interesul este ca acest apel să fie replicat și la celelalte regiuni și la alte categorii de beneficiari pentru că elementele de cercetare nu vin doar din partea mediului universitar, ci și a altor instituții, inclusiv din partea mediului privat.

Doamna Iva Maric a solicitat lămuriri referitoare la beneficiarul final, respectiv bugetul la nivel de proiect și aplicarea schemei de ajutor de stat în condițiile în care beneficiari vor fi universitățile, având în vedere că există reglementări speciale cu privire la regulile de ajutor de stat.

Doamna Luiza Radu a menționat că așa cum s-a agreat cu reprezentanții Băncii Mondiale, valoarea acestor proiecte nu va fi foarte mare, valoarea estimată pentru un proiect fiind de 50.000 de euro. Ajutorul de minimis este cea mai facilă modalitate de acordare a unor ajutoare care implică și alte activități relaționate cu mediul de afaceri. În felul acesta nu vom avea pe schema de ajutor de minimis acele rate de cofinanțare care se întâlnesc la ajutorul regional, ajutorul de minimis poate fi acordat într-o proporție mai mare, inclusiv până la nivel 100%. Abordarea este de a acorda întreaga finanțare în cadrul acestui apel de proiecte tocmai pentru că sunt niște proiecte inovative care trebuie sprijinite, deci nu vor fi aplicate regulile de ajutor de stat, se vor aplica regulile de ajutor de minimis. În cadrul acestui apel instituțiile de cercetare/ universitățile, vor funcționa ca un beneficiar privat și tipul de finanțare acordat va fi cel prin intermediul ajutorului de minimis întrucât prin intermediul acestor proiecte se vor pune la dispoziție resurse pentru materialele și instrumentarul necesar, astfel încât ideea de proiect să poată fi concretizată. Valoarea apelului de proiecte este destul de mică, nu mai mult de 500.000 de euro, tocmai pentru că este un proiect pilot experimental. În funcție de rezultatele obținute, el poate fi replicat la o scară mai mare cu valori mai mari la nivelul proiectelor cu implicarea altor regiuni și bineînțeles cu implicarea altor categorii de beneficiari. După cum se cunoaște, Banca Mondială acordă ajutor beneficiarilor și mecanismului de specializare inteligentă, valoarea tuturor tipurilor de finanțări fiind în jur de 10 milioane euro. Nu este o finanțare tradițională POR, când lansăm un apel de proiecte de zeci de milioane de euro sau de sute de milioane de euro, apelul care va fi lansat va fi specific tocmai pentru a verifica fezabilitatea acestor proiecte și a acestui mod de generare a proiectelor. Sperăm că vom avea succes cu modul în care au fost identificate proiectele care

au fost sprijinite pentru a ajunge la un grad de maturitate, astfel încât aceste proiecte să poată fi depuse. Pe de altă parte, tocmai pentru că se acordă acest tip de finanțare, deși par foarte multe criterii, ele sunt mult mai lejere decât în cadrul celorlalte finanțări acordate în cadrul axei prioritare 1 privind promovarea transferului tehnologic.

Doamna Iva Maric precizează că înțelege motivele pentru care se folosește schema de ajutor de minimis, având în vedere că permite alocarea unui procent mai mare pentru finanțare, dar întrebarea dumneai este dacă trebuia aplicată schema de ajutor de minimis pentru acest tip de investiții, deoarece nu consideră că ar fi necesar, cel puțin nu pentru situațiile particulare ale acestor tipuri de proiecte. Singurii beneficiari vor fi institutele de cercetare, astfel încât nu ar fi nevoie de aplicarea schemei de ajutor de minimis, având în vedere că nu vor dezvolta și nu vor vinde ulterior produsele, ci vor face doar activitate de cercetare, care de altfel reprezintă și activitatea lor de bază. Abia în momentul în care rezultatele cercetării pot fi marketate pentru a fi vândute și pot fi preluate de spin-off-uri sau alte entități private, se poate aplica și schema de ajutor de minimis.

Doamna Luiza Radu a precizat că ajutorul nu se aplică doar pentru că există un beneficiu din tipul de finanțare, se aplică și în funcție de categoria de beneficiar, corelat inclusiv cu aspectele ulterioare ale implementării. Aceasta a fost abordarea pe care a propus-o Banca Mondială, discuțiile avute cu Consiliul Concurenței au fost tot de a acorda acest tip de ajutor de minimis fiind cel mai facil tip de ajutor de acordat și cel mai acoperitor din punct de vedere al finanțărilor acordate. Nu există cofinanțare pe acest apel de proiecte, tocmai pentru că este un apel de proiecte experimental.

Domnul Sorin Maxim, director general, ADR Vest consideră că e foarte important că există această preocupare a Comisiei ca lecțiile învățate să fie cumva folosite în beneficiul următoarelor programe care vor apărea. Mai mult decât atât, este vorba de o schemă pilot, cum de altfel sunt mai multe componente în cadrul axei 1, care vor fi reflectate într-o sumă mult mai consistentă pe viitorul program care va fi descentralizat la nivelul Agențiilor pentru Dezvoltare Regională. Până acum, pe absolut toate componentele care țineau de zona de proiecte în legătură cu transferul tehnologic, cercetare-inovare, universitățile erau asimilate întreprinderilor mari, de aici și cofinanțarea pentru proiectele pe care ele le vor depune cel puțin în regiunea Vest. Este o problemă pentru că cofinanțarea regiunii Vest este mai mare pe fiecare prag cu 15 procente datorită nivelului de produs intern brut mai ridicat față de media Uniunii Europene. Întrebă dacă nu cumva există o alternativă pentru introducerea acestor universități și în general a centrelor de cercetare și transfer tehnologic și a institutelor de transfer tehnologic, într-o altă categorie decât aceea de ajutor de stat? Pentru că și aici sunt două lucruri diferite: pe de o parte este generator de venit și pe de altă parte este ajutor de stat. Consideră că universitățile nu sunt în postură să distorsioneze o piață care oricum este aproape inexistentă și că ar trebui să se facă eforturi și să se găsească poate puțină înțelegere și din partea Comisiei sau oferirea de consultanță și din partea Consiliului Concurenței pentru a rezolva această problemă, pentru că altfel oricum ecosistemul de inovare este foarte sărac, între universități, economie și companii aproape că nu există foarte multe legături, zona administrativă este destul de slabă în ceea ce înseamnă competențe pe

zona de inovare și este un punct care ar trebui luat în calcul ca și lecție învățată și reorientat pe viitoarele programe.

Doamna Iva Maric a adăugat că de ceva timp a observat că există o problemă cu privire la reglarea activităților în raport cu statul în această parte a Europei, exemplul României nefiind singular, alte țări având probleme similare. Comisia a început să pregătească liniile directoare în acest sector, consideră că aceasta este o problemă care ar trebui discutată într-o ședință separată cu participarea Consiliului Concurenței și alți colegi din alte departamente CE pentru a rezolva acest lucru cât mai curând posibil.

Doamna Luiza Radu a menționat că regulile de ajutor de stat sunt aplicabile la nivel european. Au avut loc discuții cu Consiliul Concurenței, chiar și cu DG Competition pentru a găsi cele mai bune modalități de implementare pentru axa prioritară 1. Trebuie avut în vedere că obiectivul primordial pentru această axă nu a fost cercetarea, ci mediul de afaceri și discutăm automat și de implicații pe ajutor de stat. Acestea sunt măsurile care au putut fi identificate în cadrul regulamentelor actuale. În ceea ce privește următoarea perioadă de programare, având în vedere că regulamentele probabil se vor modifica, începând cu 2021 vor exista alte reguli și reglementări care ar putea să fie aplicate. A subliniat ca lecție învățată că în general regulamentele de ajutor de stat sau regulamentele de ajutoare aplicabile la nivel european nu se corelează și nu sunt corelate cu posibilitățile de finanțare oferite de regulamentele fondurilor europene. Există această discrepanță între ce este reglementat pe regulamente de ajutor și ce s-ar putea realiza pe regulamentele fondurilor europene. Din păcate intervin aceste constrângeri determinate de reglementările pe ajutor de stat. Apreciază că discuțiile pe ajutor de stat vor fi numeroase de aici înainte cu atât mai mult cu cât vor interveni și modificări pe aceste regulamente. Discuțiile cu siguranță sunt utile tocmai pentru a identifica alte modalități, exemple concrete de finanțare, de simplificare. La acest moment, pentru acest apel de proiecte dedicat Research Valorization Programme, schema de ajutor de minimis este cea mai facilă modalitate de acordare a ajutorului fără a solicita cofinanțare din partea beneficiarilor. Beneficiarii în cadrul acestui apel de proiecte pentru Research Valorization Programme ar trebui doar să aibă în vedere că acele cheltuieli care sunt neeligibile să poată fi susținute de către ei și bineînțeles trebuie să existe această disponibilitate financiară la nivelul beneficiarului de a avea niște fonduri inițiale de începere dacă este cazul sau de a utiliza celelalte mecanisme puse la dispoziție, respectiv de a solicita prefinanțare sau de a merge pe mecanismul cererilor de plată, tocmai pentru că știm că asigurarea unui cash flow la nivelul beneficiarilor este destul de dificilă mai ales în condiții pandemice.

Discuția pentru următoarea perioadă de programare va trebui să ia în considerare noile propuneri de regulamente pe de o parte, iar pe de altă parte tipurile de activități care se doresc a fi finanțate. Așa cum s-a precizat și anterior, pentru POR obiectivul a fost să se transfere aceste cunoștințe existente la nivelul României în domeniul cercetării către mediul de afaceri, ceea ce aproape condiționat conduce la reglementări ale ajutoarelor de minimis sau ajutoarelor de stat acordate.

Domnul Sorin Maxim consideră că ar fi foarte utilă organizarea în perioada imediat următoare a unui seminar, în care să se vadă exemple din alte țări și care sunt mecanismele

instituționale găsite acolo, eventual și cu participarea Consiliului Concurenței și poate și de la alte directorate generale din Comisia Europeană. O schemă de minimis ar fi mult mai facilă, dar sumele care se regăsesc acolo sunt foarte mici, nu se poate discuta de impact dintr-o sumă foarte mică.

Doamna Aida Matejcek a menționat că a reținut propunerea de reuniune și că vor analiza intern în DG Regio și împreună cu colegii din DG Competition, iar dacă vor exista unele posibilități va anunța cât mai curând posibil.

Domnul Vasile Asandei, director general ADR Nord-Est, a menționat că un beneficiar poate depune mai multe proiecte pe acest apel.

Doamna Luiza Radu a precizat că pe acest apel beneficiarii sunt predefiniți, proiectele sunt predefinite pe modelul apelului de proiecte dezvoltat cu JRC Lagging behind regions unde a existat o listă de proiecte, tocmai de aceea este un apel pilot și valoarea alocată apelului este atât de mică.

Domnul Maxim a adăugat că un beneficiar este limitat la ajutor de minimis pe trei ani de zile.

Domnul Asandei a reiterat ideea de a nu exista limitari astfel încât un beneficiar să depună un singur proiect chiar dacă proiectele sunt predefinite.

Doamna Luiza Radu a subliniat că tocmai pentru că proiectele sunt cumva predefinite și au primit sprijin din partea Băncii Mondiale, este dificil de identificat cum anume ar putea să apară un alt proiect la acest moment, deoarece ideile respective și modul de prezentare a ideilor a fost rafinat împreună cu experții Băncii Mondiale tocmai pentru a avea siguranța că la finalul implementării proiectelor vom avea rezultate palpabile și indicatori.

Domnul Asandei a adăugat că echipa Băncii Mondiale nu a lucrat numai cu ITT-urile din universitate, ci și cu echipe de cercetători, practic e cumva condiționat să fie în ITT conform criteriilor, dar de lucrat efectiv au lucrat și alte echipe.

Doamna Luiza Radu a menționat că se cunoaște acest aspect, dar nu se poate acorda finanțare pe fonduri europene direct beneficiarului persoană fizică, trebuie să aibă o formă de organizare, de aceea este nevoie de relaționarea cu ITT-urile. S-a plecat de la idei de proiecte propuse de cercetătorii din universitățile respective și care ulterior au fost dezvoltate pe baza training-ului furnizat de Banca Mondială.

Doamna Luiza Radu a supus la vot aprobarea criteriilor de eligibilitate, selecție, evaluare tehnică și financiară pentru Axa prioritară 1 - Promovarea transferului tehnologic, Obiectivul specific 1.2. – Lagging behind regions - apelul pilot dezvoltat cu sprijinul Băncii Mondiale - Research Valorization Programme. S-au evidențiat pe ecran instituțiile care au drept de vot în cadrul Comitetului de Monitorizare și s-a votat prin chat.

Criteriile de eligibilitate, selecție, evaluare tehnică și financiară pentru Obiectivul specific 1.2 - Lagging behind regions - apelul pilot dezvoltat cu sprijinul Băncii Mondiale - Research Valorization Programme, au fost aprobate cu 20 de voturi pentru, 0 abțineri, 0 voturi împotriva.

6. Prezentarea instrumentelor financiare implementate prin intermediul Programului Operațional Regional 2014 – 2020, axa prioritară 2 - Creșterea competitivității IMM-urilor (Equity Fund) și Axa Prioritară 15 - Inițiativa pentru IMM-uri

Doamna Camelia Drăgoi, reprezentant al Fondului European de Investiții, a prezentat instrumentul financiar Equity Found implementat în cadrul Axei Prioritare 2. După 1 - 1.5 ani, inclusiv perioada de pandemie, a fost depășită faza inițială privind implementarea instrumentului financiar Capital de Risc sau Equity Fond, aceasta ajungând la turație maximă la finalul anului 2020. Se observă astfel că necesarul pieței pentru acest investițiile de tip equity a continuat să existe și chiar s-a accentuat.

Alocarea financiară pentru acest tip de instrument financiar este de 58,82 mil euro din Programul Operațional Regional, axa prioritară 2, dintre care 55,8 mil euro suma angajată pentru fonduri de equity și 3,02 mil euro rezervă costuri management. Cele 2 fonduri de equity înființate la nivelul anului 2018 și care au început să funcționeze în anul 2019, mai precis Black Sea Found și Morphosis, pe lângă alocarea de 55 mil care a fost împărțită în mod egal între ele, au reușit să strângă din piață încă 36,6 mil euro resurse private, astfel încât capitalul lor total este de peste 92 mil euro.

O primă situație statistică care poate fi prezentată după acest prim an de implementare integrală este la nivelul lunii noiembrie. Se poate observa că cele două fonduri au investit în patru companii suma totală de 18 mil euro. Se sesizează o cerere importantă din partea sectorului sănătate, care continuă, deoarece la data prezentei discuții deja mai sunt în curs de efectuare încă două investiții, dintre care una din sectorul medical și cealaltă din sectorul producției de elemente de construcție de nișă. Numărul de companii poate părea mic, însă este vorba de investiții în companii aflate într-un stadiu avansat de dezvoltare, investiția medie fiind de 5 - 6 mil euro, deci portofoliul total al acestor două fonduri probabil că va ajunge la sfârșit la 15-17 companii.. Efectul pozitiv al investiției acestor două fonduri în cadrul companiilor respective este amplu și este important de știut că toate aceste companii au beneficiat de sprijin pentru îmbunătățirea producției și a serviciilor și extinderea pe piața națională și internațională, reprezentând obiectivul trasat de la început, și anume de a spori competitivitatea lor.

Din punct de vedere al progresului implementării financiare aproximativ 1/3 din resursele alocate au fost plătite de către fondul de fonduri către intermediar, în așa fel încât în perioada imediat următoare vor avea loc două operațiuni financiare, una dintre ele fiind solicitarea celei de a doua plăți de către POR către Fondul de fonduri, pentru că la începutul implementării s-a recepționat la FEI doar jumătate din suma alocată, iar pragul de 60% din aceasta suma a fost plătit deja către intermediarii financiari și în al doilea rând va fi predat către AM un raport de control cu privire la atingerea pragului de 80% din prima tranșă declarată la CE în așa fel încât AM să poată solicita de la CE plata celei de-a doua tranșe.

Doamna Aida Liha Matejcek, reprezentant DG Regio, apreciază că este o prezentare interesantă, precum și faptul că se poate vedea stimularea finanțării și acordarea de suport sectorului privat. În continuare, întreabă dacă se au în vedere alte fluxuri de muncă (pipeline-

uri) sau alte industrii specifice care și-au manifestat interesul pentru acest fond și când se estimează obținerea primului rezultat sau poate chiar obținerea mai multor rezultate din instrumentul financiar și poveștile din spate ce pot fi pentru DG Regio foarte importante pentru a vedea cum se poate accelera utilizarea instrumentelor financiare în fondurile structurale europene.

Doamna Camelia Drăgoi menționează că în ceea ce privește fluxul de lucru se poate vorbi de două niveluri pentru acesta: la nivelul intermediarilor financiare unde alocarea este în totalitate angajată, astfel încât nu se mai caută intermediari financiare și la nivelul beneficiarului final (IMM-uri și investitori intermediari), care caută în mod continuu și independent de FEI noi oportunități de investiții, nefiind necesară aprobarea FEI, fiindu-le permis acest lucru, la fel ca altor intermediari financiare din alte instrumente financiare, dar care totuși vor trebui să ia întotdeauna în considerare respectarea cerințelor privind ajutorul de stat și a criteriilor de eligibilitate stabilite încă de la început, iar construirea unui flux de muncă este responsabilitatea lor, FEI având rolul de monitorizare și supervizare. Pipeline-urile sunt un proces continuu și foarte important pe care ei îl fac, împreună, bineînțeles, cu construirea companiilor în care au investit și apoi exit-ul sau vânzarea acestora către alți investitori cu scopul de a obține profit.

Referitor la întrebarea privind rezultatele, doamna Camelia Drăgoi precizează că există două modalități de raportare a acestora împreună cu Autoritatea de Management sau indirect cu DG Regio. O primă modalitate este prin rapoartele anuale în care sunt prezentate toate companiile în care fondul a investit, așa cum este prezentarea pentru Comitetul de Monitorizare. În prezent sunt încă două investiții aflate în stadiu avansat de a fi realizate care vor fi incluse în raportul anual 2021. Cu toate acestea, FEI nu se bazează doar pe raportul anual, fiind în contact permanent cu Autoritatea de Management și tot timpul se bucură să raporteze noi investiții sau oricând exit-ul va avea loc, când companiile sunt vândute către alți investitori, se informează Autoritatea de Management. În continuare precizează că rezultatul în sine poate fi interpretat în multe feluri și consideră că un instrument financiar cum este Capital de Risc sau Equity Found poate fi analizat abia după 10 ani, când se vinde tot, deci rezultatul va fi văzut doar la final și bineînțeles că sunt preocupați de indicatorii stabiliți în program și care trebuie să fie atinși și, desi suntem la începutul implementării, au fost făcute pogrese importante în atingerea lor.

Doamna Aida Liha Matejcek apreciază că oricare rezultat este important, întrebarea având scopul de înțelege cum se poate oferi un punct stabil de vânzare, fiind nevoie de aceste instrumente financiare și poate fi o discuție interesantă care poate fi continuată separat. Exemplele au fost interesante pentru a înțelege cum pot fi aplicate instrumentele financiare în următorul exercițiu financiar.

Doamna Ioana Morar-Iliescu, reprezentant al Fondului European de Investiții a prezentat instrumentul financiar Inițiativa pentru IMM-uri implementat prin Axa Prioritară 15 din POR. Pentru început, face precizarea că FEI este în permanență legătură cu AM și are mai multe surse de informare, dar la momentul pregătirii prezentării, cifrele disponibile au fost cele din iunie 2020, astfel încât valorile ce urmează a fi prezentate nu sunt actualizate la data discuției. Cel mai probabil la următoarea ședință CM POR vor putea fi prezentate valorile actualizate.

Pentru instrumentul financiar Inițiativa pentru IMM-uri reamintește că exista o contribuție totală din partea statului membru de 250 mil euro care a avut loc în două etape: prima etapă prin contribuția a 100 mil euro, iar în anul 2019 a doua etapă de 150 mil euro.

Se reamintește de asemenea că pentru a constitui garanția totală, la aceste resurse se adaugă și resurse din partea Orizont 2020, din partea FEI și din partea BEI, astfel încât, luând în considerare toate aceste resurse, avem o garanție totală în jur de 800 mil euro care garantează un portofoliu maxim de aprox 1,38 mld euro. Acest portofoliu maxim reprezintă suma maximă care poate să fie pusă la dispoziție în piață la sfârșitul perioadei, prin împrumuturi către IMM-uri.

Acest program se implementează prin intermediul a nouă intermediari financiari.

La nivelul lunii iunie 2020 existau în jur de 2500 de IMM-uri finanțate, la nivel de tranzacții (împrumuturi efective) fiind 3263 la nivel global. Dacă ne referim la utilizare, exista un total angajat de 682 de mil și un total distribuit de 633 mil.

Inițiativa pentru IMM-uri are o alocare generală din partea statului membru și a celorlalți parteneri care formează o garanție, iar când vine vorba de implementarea la nivel de intermediar financiar avem două portofolii: un portofoliu cu alocare în RON și un portofoliu cu alocare în Euro.

Pe portofoliul de RON sunt 2.5 mld lei distribuiți, 2,7 angajați. La nivel de Euro sunt 86 mil distribuiți, 96 mil angajate.

Numărul IMM-urilor susținute din portofoliul de RON este mult mai mare decât cel din portofoliul de EURO și asta se datorează faptului că la momentul împărțirii în portofolii, împărțirea este undeva 20-80%, respectiv peste 80% din resurse sunt dedicate finanțării în moneda locală, iar restul, mult mai puțin, în euro. Din acest motiv și numărul de IMM-uri finanțate în RON este mult mai mare. Valorile medii de împrumut sunt în jur de 868.000 RON, respectiv 535.000 în euro. Durata medie a împrumuturilor pentru RON este în jur de 3,8 ani, iar pentru Euro este în jur de 5,2 ani.

O altă statistică interesantă este nivelul de colaterizare a fiecărui portofoliu și se poate observa că cel puțin la nivel de RON în măsura în care există o colaterizare a împrumutului, aceasta este undeva la 14% din valoare, iar la nivel de euro în jur de 34%. De asemenea avem și o reprezentare a ratei medii de dobândă la nivel de portofoliu, care pentru RON era în jur de 4,7%, comparativ cu rata publicată de BNR de 5,16%, iar la nivel de Euro era 1,38% versus 3,03% rata publicată de BNR.

Doamna Ioana Morar-Iliescu a prezentat o împărțire pe portofoliile de RON și de Euro a scutului finanțării, respectiv de working capital sau finanțare pentru investiții. Pe ambele portofolii, partea de working capital este destul de proeminentă. Din punct de vedere valoric, pe partea de fond de rulment (working capital) la portofoliul de RON suntem la 78,9%, iar la portofoliul de Euro suntem la 55%, iar la investiții tangibile situația este de 19,2% pe portofoliul de RON, respectiv 41,4% pe portofoliul de Euro. Pe slide-uri sunt prezentate inclusiv informații despre distribuția tipurilor de IMM-uri care sunt finanțate și procentul microîntreprinderilor, întreprinderilor mici sau a întreprinderilor mijlocii. Mai există un

indicator de colaterizare care nu se referă la valoarea colateralului, ci la cât la % din portofoliu este garantat și cât nu este garantat și printre altele, unul dintre beneficiile inițiativei pentru IMM nu este doar reducerea componentei de risc din rata de dobândă, ci inclusiv înlesnirea cerințelor de colateral și se reflectă destul de bine putându-se observa cel puțin pe portofoliul de RON că 76% din portofoliu este negarantat.

În continuare, prezintă un top 5 al celor mai finanțate sectoare după codul CAEN. În principiu, acestea urmează trendurile pieței, FEI nu are un target anume ca anumite sectoare să fie finanțate mai mult sau mai puțin, se merge strict pe cererea din piață și putem să observăm că în general, cererea urmează trendurile pieței și nu doar pentru acest proiect. Pe locul 1 și 2 sunt industria și comerțul cu ridicata și amănuntul. Pe lângă sectoarele din top 5, mai sunt și alte sectoare finanțate. De asemenea, menționează că în prezentare se regăsesc și reprezentări grafice la nivel regional, dar ce este important de reținut este că pentru fiecare regiune se respectă trendul principal descris anterior și trendurile din piață. În măsura în care vor fi observate la nivel de portofoliu de Euro anumite concentrații care pot părea mai mult sau mai puțin că deviază de la standard, aceasta se datorează specificității portofoliului de Euro, care am observat că este folosit de către beneficiarii finali pentru a finanța investiții și este vorba în general de împrumuturi mai mari și atunci de fiecare dată când avem doar 5 împrumuturi într-o anumită regiune și dintr-o dată vin încă 2 împrumuturi foarte mari concentrate pe un anumit sector, acestea vor influența cifrele prezentate pe fiecare secțiune.

Totodată, un exemplu de împrumuturi care se acordă este pentru o companie din București care a luat două împrumuturi: un împrumut inițial care a fost utilizat pentru achiziționarea de echipamente specializate (bandă transportatoare, mașini de profilat etc) și un împrumut pentru a achiziționa și a dota o hală de producție și un showroom pentru a-l integra în activitate. Acesta este un exemplu de împrumut de investiții în sectorul retail-ului, respectiv sectorul de comerț. Un alt exemplu din celălalt sector foarte finanțat atât la nivel național, dar și prin acest program este industria prelucrătoare și este dat un exemplu de un împrumut pentru investiții care de data aceasta a fost luat pentru a realiza o fabrică de producție a geamului termoizolant și achiziția de echipamente specifice.

Doamna Daciana Crâstiu, reprezentant DG Regio a întrebat dacă, având în vedere stadiul implementării, până la închiderea programului va fi atins maximul estimat al portofoliul și dacă, ținând cont de portofoliile regionale și principalele sectoare finanțate, mai precis comerț versus industria prelucrătoare, ce concluzii pot fi trase pentru viitor în legătură cu portofoliile în RON și Euro și în cazul în care se dorește sprijinirea IMM-urilor inovatoare, dacă nu ar fi mai bine ca portofoliul să fie în Euro.

Doamna Ioana Morar-Iliescu a menționat că plănuiesc ca până la finalul implementării, mai precis 31 decembrie 2023, să atingă limita maximă propusă. Reamintește că toate băncile participante nu doar că au dreptul să inițieze tranzacțiile, dar au și o cerință de îndeplinit privind inițierea portofoliul alocat și se așteaptă să aloce toată suma până la finalul perioadei. În situația în care se va observa că la nivelul fiecărei bănci individuale nu este înregistrat progresul așteptat, vor avea loc discuții cu băncile în cauză. Până în prezent s-a observat un trend ascendent, fiecare trimestru având o creștere de 10% - 12%.

În ceea ce privește finanțarea întreprinderilor inovatoare și lecțiile învățate, a precizat că Inițiativa pentru IMM-uri a fost creată ca răspuns la criză și este un program generalistic, de aceea consideră că nu poate fi baza unor concluzii pentru a stabili ce portofoliu (în RON sau Euro) este mai potrivit pentru finanțarea IMM-urilor inovatoare. La final, acesta este și o caracteristică a pieței la un moment dat, Inițiativa pentru IMM-uri fiind lansată în baza cerințelor pieței. Există o cerere mai mare în RON și reamintește că există o sumă mare finanțată prin working capital care s-a dovedit foarte utilă în situația curentă cu pandemia de Covid-19.

Doamna Camelia Drăgoi a menționat că este responsabilul cu Programul Operațional Competitivitate și este implicată în finanțarea proiectelor inovatoare, astfel încât lansează invitația de a purta o discuție separată despre inovare și despre ce înseamnă inovarea.

Doamna Daciana Crâstiu este de acord că se poate purta o discuție separată, dar dorește să exploreze toate datele disponibile, în sensul de a înțelege trendurile pieței astfel încât să poate fi formată o opinie potrivită privind implementarea acestor instrumente financiare.

Domnul Ciprian MORCAN, reprezentant AMCOR solicită o confirmare a faptului că în continuare intermediarii financiari respectă promovarea sursei de finanțare a alocațiilor care le revin și că aceștia au în continuare interdicția de a nu face refinanțări din portofoliul propriu.

Doamna Ioana Morar-Iliescu a precizat că primul mod de a ne asigura că sunt respectate atât criteriile de promovare a sursei fondurilor, cât și interdicția de a refinața, se face prin introducerea acestor aspecte în contractele cu băncile ca obligație contractuală foarte importantă, cu precizarea că acestea trebuie transpuse și în contractele cu IMM-urile, respectiv cu beneficiarii finali. Totodată, face mențiunea că merg în vizite de monitorizare, aceasta fiind o parte a activității lor în calitate de manager și verifică inclusiv aceste aspecte pe baza unui eșantion de operațiuni, iar când merg la sediul intermediarilor financiari se asigură că sunt respectate și aceste condiții. În plus, a avut loc și un audit ECA asupra programului care a avut un eșantion de 10 împrumuturi și care a analizat inclusiv aceste aspecte cu precădere interdicția de a refinața. Deși raportul final pentru România nu a fost încă publicat, fiind publicat doar raportul anual ECA, concluziile arată că nu a fost găsită nicio iregularitate la nivelul împrumuturilor. Atât FEI în activitatea curentă de monitorizare, cât și ECA au fost satisfăcuți că mecanismul contractual, cât și procesele băncii în mod special sunt satisfăcătoare pentru a ne asigura că nu există o refinanțare.

Domnul prof. univ.dr. ec. Stelian Brad a apreciat că sunt foarte utile aceste inițiative care susțin buna desfășurare a activităților din IMM-uri și deși s-a amintit de aspectul legat de inovare, este evident și consideră necesar ca pentru exercițiul următor să ținem cont de linii speciale pentru cei care fac dezvoltare de produse și servicii proprii, mai ales cele care merg și spre export, deoarece acolo gradul de risc este puțin mai ridicat, este nevoie de susținere, dar băncile care administrează aceste fonduri cu siguranța că se îndreaptă mai mult spre companii care fac comerț, unde gradul de risc este mai redus și s-ar putea să nu fie prioritate astfel de companii sau să existe un element mai consolidat, mai sigur, inclusiv pentru bănci pentru a fi încurajate să susțină cât mai mult astfel de inițiative.

Doamna Camelia Drăgoi a menționat că acele companii care inovează foarte mult, companii tinere, companiile start-up, se potrivesc mai mult unui tip de instrument financiar de capital de risc și tocmai de aceea FEI, în cadrul instrumentelor financiare din cadrul Programului Operațional Competitivitate are o componentă care se numește accelerator, în care programul își asumă întregul risc al intervenției. Finanțarea bancară nu este neapărat cea mai potrivită pentru companiile cu risc foarte înalt, așa realizându-se diferențierea dintre cele două tipuri de finanțări.

Domnul prof. univ.dr. ec. Stelian Brad, reprezentant al mediului academic regiunea Nord-Vest, a menționat că sunt companii mature pe piața noastră care au și capacitate de cofinanțare, dar care acum trebuie să își schimbe puțin modelul de afaceri, deoarece au fost obișnuite să furnizeze servicii în diverse sectoare și simt nevoia să facă și dezvoltare tehnologică proprie, deci având totuși o istorie, doar că își diversifică puțin portofoliul de activitate.

Doamna Camelia Drăgoi a precizat că pentru companii care doresc să crească și s-ar califica pentru finanțare pot exista discuții pentru a fi îndrumate către fondurile de equity.

Doamna Luiza Radu a menționat că, în perspectiva unei întâlniri viitoare CMPOR, pentru înțelegerea mai bună a acestor instrumente financiare, în condițiile în care dl Brad a făcut parte și din Comitetul de monitorizare pentru programul Inițiativa pentru IMM-uri și are backgroundul informațiilor, se poate face o prezentare a ceea ce înseamnă instrumentele financiare și a modului în care se implementează acestea, pentru că dincolo de cifrele prezentate, ceea ce este important de subliniat este faptul că aceste instrumente financiare vin predefinite încă de la nivel de regulament european. Ca POR mai implementează două dintre instrumentele financiare implementate în România, dar și Programul Operațional Competitivitate, Programul Național de Dezvoltare Rurală explorează implementarea acestor instrumente financiare, dar nu neapărat același tip de instrument care se implementează prin POR.

7. Informare privind procedurile scrise derulate în perioada octombrie 2019 - ianuarie 2021

Doamna Luiza Radu menționează că în perioada anului trecut, deoarece nu s-au putut organiza reuniuni în formatul obișnuit, au fost realizate mai multe proceduri scrise. Prima dintre ele a fost realizată în decembrie 2019 și a avut în vedere modificarea POR prin care au fost realocate fonduri pe diverse axe prioritare. De asemenea, în februarie 2020, a fost transmisă o procedură pentru modificarea criteriilor aferente apelurilor de proiecte pentru sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic, precum și sprijinirea parcurilor științifice și tehnologice, s-a propus și modificarea strategiei de asistență tehnică tocmai pentru a suplimenta fondurile alocate organismelor intermediare în vederea implementării măsurilor de realizare a activităților corespunzătoare.

În data de 6 mai 2020 a fost o altă procedură scrisă prin care au fost aprobate criteriile pentru unul dintre elementele programelor pilot dezvoltate cu Banca Mondială, respectiv proof of concept și de asemenea au fost modificate criteriile pentru grupul vulnerabil copii.

În data de 7 iunie 2020 a fost o altă procedură scrisă care a avut în vedere mai multe modificări, una dintre ele vizând modificarea cu caracter temporar pentru aplicarea unei rate de cofinanțare de 100% a cheltuielilor declarate Comisiei Europene între perioada 1 iulie 2020 – 30 iunie 2021, această măsură aplicându-se doar în relația dintre AM și CE. De asemenea, au fost modificate criteriile pentru Axa Prioritară 1, Operațiunea C, investițiile pentru IMM-uri în vederea implementării unui rezultat al cercetării inovării, IMM-uri în parteneriat cu ITT și au fost aprobate criteriile de eligibilitate pentru apelul lansat în cadrul Axei Prioritare 2.

În data de 17 iulie 2020 a fost o nouă procedură scrisă pentru modificarea unuia dintre criteriile aprobate pentru Axa Prioritară 2, iar în septembrie CM POR a aprobat pe de o parte raportul anual de implementare POR pentru anul 2019, precum și criteriile pentru obiectivul specific creșterea inovării în companii prin sprijinirea abordărilor multisectoriale rezultate în urma implementării inițiativei regiuni mai puțin dezvoltate pentru regiunea Sud Est, a fost de fapt o lărgire a aplicabilității apelului de proiecte pentru Nord Est și Nord Vest către Sud Est, care a dorit să intre în acest mecanism și de asemenea au fost modificate criteriile pentru Axa Prioritară 1, investițiile desfășurate în parteneriat de IMM și ITT-uri.

8. Prezentarea studiului de evaluabilitate desfășurat în cadrul Programului Operațional Regional

Doamna Luiza Radu a menționat că acest studiu vizează verificarea gradului de implementare a axelor prioritare pentru a vedea care dintre ele ar putea să genereze informații utile referitoare la impactul proiectelor finanțate. Studiul a avut în vedere analiza din perspectiva a 5 indicatori, respectiv: relevanța datelor – arată progresul înregistrat la nivel de axa prioritară; independența - exprimă măsura în care procesul poate utiliza date obiective și surse de informații din afară implementării programului; suficiența datelor – arată dacă datele se pot colecta prin metode statistice; omogenitatea - raportată la gradul de diversitate al beneficiarilor; măsurabilitatea – arată măsura în care tehnici econometrice pot fi utilizate pentru a evidenția efectele pentru compararea intervențiilor similare.

Rezultatul studiului de evaluabilitate evidențiază că axele prioritare 15, 2, 3 și 8 au un grad mai mare de evaluabilitate. De asemenea, axele prioritare 6, 4, 5, 7, 13 și 10 evidențiază anumite aspecte care pot fi măsurate, dar totuși nu suficient comparativ cu celelalte axe prioritare. Astfel, condițiile de realizare a studiilor de evaluare sunt determinate de un volum mai mic de informații care poate fi procesat în vederea obținerii unui impact sau a unor rezultate edificatoare.

Axele prioritare care au cea mai mică pondere sau care ar avea cele mai puține rezultate relevante raportate la stadiul implementării sunt axa prioritară 11 - extinderea geografică a sistemului de cadastru, axa prioritară privind promovarea transferului tehnologic, care după cum a fost menționat și anterior este o axă care a generat mai degrabă capacitatea administrativă la nivelul programului, a beneficiarilor și a ecosistemului pentru a gestiona proiecte în domeniul specializării inteligente, axa prioritară 9 care este un mecanism nou CLLD implementat pentru programele politicii de coeziune și care de abia acum începe să producă efecte, și axa prioritară 14 referitoare la proiectele majore pentru spitalele regionale, în care

până la acest moment sunt elaborate sau sunt în procedură de achiziție publică studiile care vor fi elaborate, rezultate nefiind astfel concludente la momentul acesta. Trebuie menționat că pentru axa prioritară 14 prin POR se implementează doar prima etapă, cea referitoare la elaborarea documentației pentru construcția ulterioară a spitalelor, construcția efectivă urmând a fi realizată în perioada 2021-2027.

Doamna Luiza Radu a menționat că urmează procedura de lansare a achiziției publice pentru selecția evaluatorilor care vor realiza studiile de evaluare, deoarece va fi o evaluare independentă. În funcție de rezultatele obținute pe parcurs, membrii CM vor fi înștiințați privind informațiile și concluziile preliminare.

Doamna Daciana Crâstiu, reprezentant DG Regio, propune ca în studiile de evaluare să fie introduse și investițiile ITI Delta Dunării și SUERD.

Doamna Luiza Radu menționează că evaluarea ITI poate să aibă loc la nivel de axă prioritară și cu siguranță va exista o atenție deosebită pentru proiectele care sunt implementate pentru ITI Delta Dunării, dar pe de altă parte, evaluarea mecanismului ITI Delta Dunării doar pentru proiectele depuse în cadrul POR 2014-2020 este neconcludentă în condițiile în care acest mecanism se implementează prin mai multe programe operaționale. Mecanismul ITI Delta Dunării ar trebui evaluat din perspectiva tuturor programelor operaționale. Vom face o solicitare către MIPE astfel încât dincolo de aspectele care vor fi evidențiate la nivelul proiectelor implementate în zona ITI Delta Dunării pentru POR, în planul de evaluare pentru acordul de parteneriat să fie inclusă o astfel de evaluare, tocmai ca rezultate evaluării să fie relevante în ansamblu.

Doamna Aida Liha Matejcek, reprezentant DG Regio, a mulțumit tuturor participanților pentru contribuția adusă și prezentările excelente, precum și pentru volumul mare de informații transmise, și a menționat că trebuie discutate în continuare aspectele privind stadiul implementării programului în vederea atingerii țintelor de absorbție, simplificarea legislației în domeniul achizițiilor publice și soluționarea aspectelor privind ajutorul de stat în cadrul proiectelor pilot.

Doamna Luiza Radu, Director general AMPOR a încheiat lucrările ședinței Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional, mulțumind tuturor participanților și menționând că următoarea reuniune CMPOR va fi organizată la jumătatea anului 2021, însă, având în vedere contextul pandemic actual, data viitoarei ședințe va fi stabilită și anunțată ulterior.

CSEKE Attila

Ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației

Președintele Comitetului de Monitorizare al Programului Operațional Regional 2014-2020